

letnik XCIX - leto 1997

11

SLOVENSKI ČEBELAR

leto 1873 - pričetek periodičnega čebelarskega tiska na slovenskem

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 11
1. november 1997
letnik XCVIX

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

Janez Mihelič: Uvodnik	295
Matija Šerak: Čebelarjeva opravila v mesecu novembru	296
Jože Šimec: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v novembru	297

PRODAJA MEDU NA DOMU IN NA TRŽNICI

Boris Seražin: Težave pri določanju cen medu v Sloveniji	298
Milan Runtas: Pripravili smo pokušno slovenskih medov	303

KONGRESNA DEJAVNOST

Janez Mihelič: Nekaj vtisov s 35. čebelarškega kongresa Apimondije v Belgiji ..	304
Janez Poklukar: Zanimivosti iz dela strokovnih komisij na 35. Kongresu Apimondije v Antwerpnu	309
Janko Božič: Biologija čebel na Apimondiji	312

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Marjan Debelak: Maksi AŽ panj postaja panjski sistem z neomejeno prostornino ..	314
---	-----

V SPOMIN

Janez Poklukar: Ambrožev ples	317
-------------------------------------	-----

ZA MLADE ČEBELARJE

Ivan Pehart: Pozdravljeni dragi mladi bralci!	319
---	-----

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJAV

ČZS: Članarina za leto 1998.....	321
Pred občnimi zbori	321
Jože Šimec: Ljubiteljem medovitih rastlin ..	322
Zoran Zidarič: Srečanje čebelarjev, ki čebelarijo s kirarjevimi panji	322
Janez Mihelič: Popravek in dopolnilo k članku - sredstva za čiščenje voska	324
ČZS: Zahvala	324

MALI OGLASI OBVESTILA

Janez Mihelič: Editorial	295
Matija Šerak: Beekeepers occupations in November	296
Jože Šimec: Beekeeper's occupations in LR hives in November	297

MARKETING BEE PRODUCTS

Boris Seražin: Difficulties with definition of Slovenian honey prices	298
---	-----

CONGRESS

Janez Mihelič: Some impressions from the 35 th Congress of Apimondia in Antwerp in Belgian	304
Janez Poklukar: Some attractings from the work of standing commissions on the 35. Congress of Apimondia in Antwerp	309
Janko Božič: Biology of bees on The Apimondia congress	312

EXPERIENSES OF OUR BEEKEEPERS

Marjan Debelak: Maxi AŽ hive is becoming a hive with unlimitid space	314
Janez Poklukar: Ambrosius danc.....	317

FROM THE FOREIGN NEWSPAPERS

Iven Pehart: Saluate to young beekeepers	319
--	-----

FROM THE SOCIETY LIFE

ČZS: Membership for the year 1998	321
Before the general essemblies of our societys	321
Jože Šimec: For the friends of melliferous flora	322
Zoran Zidarič: A meeting of beekeepers which have a Kirar hives	322
Janez Mihelič: Amendment and supplementation to the article - means for wax cleaning	324
ČZS: Thangs	324

SMALL ADVERTISEMENTS NEWS

Slika na naslovni strani:

Zbirka izdelkov Čebelarstva Božnar iz Polhovega Gradca, ki je prejela zlato medaljo za embalažo nakongresu Apimondije letos v Belgiji.

Foto: J. Mihelič

ČZS je na letošnjem sejmu Narava zdravje reklamirala slovenski med in za obiskovalce pripravila poskušnjo in testiranje za najboljši sortni med.
Foto: J. Mihelič

UVODNIK

Hitro se je obrnilo leto in tako smo že pri enajsti številki našega glasila Slovenski čebelar. Z bera se letos ne moremo najbolj pohvaliti, saj smo pridelali kar polovico manj medu kot lani, že lani pa nismo mogli govoriti o rekordih. Le nekateri so natočili toliko medu kot ob povprečnih letinah. Številnim, ki so se »uspavali«, znova povzroča velike preglavice varoza, saj so pršico zatirali le enkrat na leto brez dodatnega testiranja družin z drugim sredstvom, to pa je premalo, da bi jo imeli »na vajehtih«, zato testirajte in jo zatirajte, dokler bo to dovoljevala temperatura zraka.

Kot številni med vami že veste, bo prihodnje leto za naše čebelarje in čebelarstvo organizacijo jubilejno. Slovenski čebelar bo začel svoj stoti letnik. V zdaj že davni zimi leta 1898 je izšla prva številka, ki jo je uredil njen prvi in dolgoletni urednik, čebelarski učitelj, organizator in pisec, Frančišek Rojina. Praznovali pa bomo tudi druge pomembne jubileje – 125. obletnico ustanovitve slovenske čebelarstvo organizacije - Kranjskega čebelarskega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko, le-to je leta 1873 ustanovil njen prvi predsednik baron Rožič, in 125. obletnico izida prvega slovenskega čebelarskega glasila Slovenska čebela ter nenazadnje 100. obletnico ustanovitve Slovenskega čebelarskega društva, ustanovljenega leta 1898 ob prenehanju dela prve slovenske čebelarstvo organizacije.

Čez dober mesec bodo že prvi občni zbori v čebelarskih društvih in čebelarskih družinah, zato bi bilo zelo primerno, če bi vodstva društev in tudi člani čebelarji razmislili, kako bi prispevali h krepitvi naše skupne čebelarstvo organizacije in praznovanju njenih jubilejev. Za naše skupno razmišljanje je brez dvoma zelo zanimiva misel prvega predsednika slovenske čebelarstvo organizacije barona Rožiča. Tako je v drugem letniku Slovenske čebele zapisal:

»Zato kličemo možem vsih strank naše ljube domovine, brez oziroma na politično mnenje vsakega: Združimo se in pomagajmo si kakor udje ene celote, države in človeške družbe na polji, kjer politika jenja, kjer se nam ponuja čistejša veselje in za sodelovanje hvaležniši zavest. Vendar malo število kakih 400 udov ne zadostuje, da bi se napredovalo, tu pomaga le množina udov. Prosimo tedaj vse po mestih in po deželi, naj blagovolijo našemu društvu pristopiti, da z

»združenimi močmi« z podukom in z gledom pospešujemo blagi namen društva, dokler ga v prid posamesnih in dežele ne dosežemo.«

Te njegove besede so zelo aktualne tudi danes, mogoče celo bolj kot takrat. Zdaj čebelarji še bolj potrebujemo pomoč čebelarске organizacije, saj se in se bomo v prihodnje še bolj spopadali z odpiranjem trgov, torej z večjo tujo konkurenco. Poglavitna naloga Čebelarске zveze Slovenije v prihodnosti pa bo po mojem usposobiti slovensko čebelarstvo za konkurenčni boj in doseči zaščito kakovostnih slovenskih čebeljih pridelkov na državni ravni. Te naloge bo čebelarška organizacija zmogla le, če bomo čebelarji enotni in jo bomo podprli vsi. Glede na to, da moramo povečati predvsem število tistih članov v društvih, ki bodo plačali članarino tudi Čebelarški zvezi Slovenije, saj se bo naša organizacija le tako toliko okrepila, da bo lahko opravljala tiste naloge, ki jih njeni člani od nje pričakujejo.

Urednik

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MESECU NOVEMBRU

MATIJA ŠERAK

V navodilih za mesec oktober sem napisal, da ne bi imeli v čebelnjaku kaj iskati, če ne bi bilo varoe, ki je letos pokazala zobe, kot še nikoli, odkar jo poznamo. Zato ne moremo mirovati niti novembra, če hočemo še naprej čebelariti in imeti čim manj gospodarske škode. Zato dobro premislite, ali se vam splača ohraniti družine, ki v toplih septembrskih dneh niso več sprejemale hrane iz pitalnikov. Takšna družina je obsojena na propad, ker bo tisto majhno število čebel, ki so še ostale za ogrevanje, porabilo prevelike količine hrane, to pa povzroči grižo ali celo nosečo. Ker ne morejo iz panja, onesnažijo med in satje, tako da takšnega medu ne smemo porabiti niti za klando, še manj pa za prodajo. Iz njega lahko kvečjemu skuhate žganje, zato je bolj gospodarno takšno družino uničiti in ohraniti med in satje.

Čebelja družina mora novembra zase dati najmanj šest ulic, če z ročno svetilko posvetimo skozi zadnja vratca. Najlažje ocenimo moč družine, če odstranimo z vratc zadnjo letvico in vidimo, ali družina podseda. Družina, ki podseda, bo prav gotovo preživela, če ima dovolj hrane. Pri nekem dolenskem čebelarju sem videl, da ima te letvice narejene iz debele prozorne plastike, tako da lahko stanje družine nadzira, ne da bi v panju povzročil prepih. Zdaj lahko še dimimo proti varoi, če predvidevamo, da se bo temperatura dvignila nad 10°C. To lahko opravimo tudi jutraj. O pripravkih za dimljenje sem začel dvomiti, ker so po dimljenju odpadle varoe na soncu spet oživele in se veselo sprehajale po papirju, vložnem v panj. Kot sicer trdi-

jo strokovnjaki, so takšne varoe toliko poškodovane, da se niso več sposobne razmnoževati. To pa je naš cilj.

Ta mesec tudi dokončno zazimimo čebele. Tudi pri tem opraviu so navade naših čebelarjev zelo različne. Nekateri menijo, da čebel ni treba zazimiti pred sredi no januarja, ko se začne v panju življenje. Jaz si to razlagam nekoliko drugače, zato okenca pokrijem z lepenko, ko začnem čebele jeseni krmiti. S tem omogočim matičam, da podaljšajo zaleganje. Ker pozno zaleganje ni zaželeno, dokončno zazimim panje proti koncu tega meseca. Nezazimljeni panji med mirovanjem porabijo nekoliko več hrane, ker morajo čebele vzdrževati določeno temperaturo. In s čim bomo zazimili panje? Že na začetku mojega pisanja sem opozoril, da moramo čim uspešneje čebelariti s čim manjšimi stroški. Danes je na tržišču vrsta različnih izolacijskih materialov, kljub temu pa je po mojem papir dovolj dober za naše čebele. Za naš namen še najbolj ustreza format časopisa Delo, ker po višini natančno ustreza AŽ panju. Iz valovite lepenke izrežemo plošče, ki se natančno prilegajo v panj. Izmed dražjih materialov priporočam umetno peno, ker tako zavarovani panji lahko ostanejo zadaj odprti in sproti odvajajo nepotrebno vlago. Propolis odstranjujemo iz panjev samo pozno spomladi, ker bi jeseni odmašili luknjice, ki so jih čebele zaradi prepriha zadelale.

Še nekaj lahko opravimo ta mesec. Tako lahko pobarvamo čelne stranice panjev. Čebele razlikujejo vsega pet barv: modrozeleno, modro, rumeno, belo in čr-

Čebele so pripravljene na prezimovanje.

no. Podjetje Helios iz Domžal izdeluje do okolja prijazne barve TESSAROL akril, ki jih lahko mešamo kar z navadno vodo. Strokovnjaki priporočajo, da pobarvamo celo prednjo stran z isto barvo in ne samo pročelja. Ustrezne barve, ki jih poznajo čebele, mešamo po zaporedju, tako da dva

panja enake barve nista skupaj. Da ne boste pri delu preveč vznemirjali čebel, priporočam, da žrela med barvanjem zaprete z ustrezno prilagojenimi mrežicami in tako vam čebel zadaj sploh ni treba odpirati.

Preostala dela v tem mesecu sodijo že v priprave za naslednjo sezono.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNEM PANJU V NOVEMBRU

JOŽE ŠIMEC

Novembra praviloma panjev ne odpiramo več, razen v izjemnih primerih, kadar želimo dve družini združiti, če ugotovimo, da je katera ostala brez matice. Takšno družino lahko prepoznamo po posebnem zvoku oziroma bučanju, ki ga oddaja osirotela družina. Čebele osirotele družine so lahko tudi nekoliko bolj napadalne. Po možnosti jih združimo prek časopisnega papirja ob lepem, sončnem vremenu in v brezcvetju. Preverimo še, ali je razmestitev satov s hrano pravilna in ali bodo čebele imele stik z medenimi venci.

Žrela panjev naj bodo pozimi obrnjena proti jugu zaradi vetrov, ki bodo pihali s severa in z vzhoda. Če so čebele izpostavljene tem vetrov moramo postaviti varovalne ograje ali pa panje oviti s PVC folijo. Sam jo uporabljam le za zaščito čebel pred mrzlimi severnimi vetrovi, ki lahko zelo ohladijo notranjost panja, zaradi tega pa čebele porabijo več hrane. Dodatne toplotne zaščite močne družine ne potrebujejo, ker se lahko grejejo same. Čebele pa spomladi z veliko težavo prenašajo vlago ali prepah v panjih. Družine zazimujem po-

večini v dveh nakladah, najmočnejše pa tudi v treh normalnih nakladah ali petih polovičnih nakladah. Nekateri čebelarji dajejo prednost zračenju panja skozi luknje v zgornji nakladi in ob zaprtem žrelu. Po moji izkušnji pa čebele najbolje prezimujejo, če na podnico spodaj dodamo prazno naklado s satjem ali brez njega, žrelo pa pustimo celo zimo odprto. Podstavimo lahko tudi dve polnakladi, tako pa rešimo tudi problem shranjevanja in žvepljanja satja. Družine bolje prezimijo in se tudi spomladi bolje razvijajo, če so nekoliko dvignjene od mrzle in vlažne zemlje.

Na ta način ne zazimujemo slabih družin, ampak samo normalno močne družine, ki v celoti zasedajo eno ali celo dve nakladi. Te družine morajo imeti najmanj 15 kilogramov hrane v medenih venci nad zimsko gručo čebel. Čebele v zgornjem delu gručice pa morajo imeti stalen stik z mednimi venci v zgornji nakladi.

Kot primer naj navedem, da sem minulo zimo eno izmed družin zazimil na vrhu več praznih naklad s satjem in ta družina je čudovito prezimila. Sredi aprila je zaseda-

la že tri normalne naklade, to pa je tudi za naše toplejše kraje ob Kolpi precejšnja redkost. S tem preizkusom sem v praksi potrdil, da normalnih družin ni dobro siliti v majhen prostor. Res pa je, da imamo spomladi s takšno družino več dela, ker moramo preprečevati rojenje, sicer bo sredi akacijeve paše izrojila in bomo ob pridelek. Če s protirojilnimi ukrepi pravočasno preprečimo rojenje, bo pridelek medu na akaciji rekorden. Sam iz takšne družine naredim dve pridobitni družini in maticam zagotovim dovolj prostora za zaleganje. Lahko pa naredimo tudi dva narejenca. Zelo močna družina hitro nadoknadi izgubljene čebele, saj se vsak dan izleže množica novih čebel. Takšne močne družine v

skladanici spomladi tudi ni treba krmiti.

Še en razlog je, zakaj najmočnejše družine zazimujem v skladanici. Opazil sem, da te družine spomladi ob lepem, a hladnem vremenu ne izletavajo, ker bi bilo to zanje pogubno. Družine, ki imajo žrelo blizu gnezda, pa začnejo izletavati že zgodaj, ko nanj posijejo prvi sončni žarki. Družine se tako vznemirijo, veliko čebel pa nato zunaj v senčnih legah, kjer je hladneje, otrpne in družine slabijo. Družine v skladanici pa so pripravljene zapustiti bivališče in se očistiti šele, ko se ozračje in panj primerno ogrejeta. Če se zares posvetimo prezimovanju čebel, se nam ni treba bati niti najdaljših zim, spomladi pa se bodo čebele čudovito razvijale.

Prodaja medu na domu in na tržnici

TEŽAVE PRI DOLOČANJU CEN MEDU V SLOVENIJI

Izračun proizvodne cene medu in donosnost prevoznega čebelarstva s 60 panji

BORIS SERAŽIN

O ekonomiki čebelarjenja se zadnja leta zelo malo piše, to pa še ne pomeni, da na tem področju čebelarske dejavnosti ni problemov. Skupaj s trženjem čebeljih pridelkov je eden pglavitnih problemov zdajšnjega načina čebelarjenja prav ekonomika. Vsi čebelarji imamo težave z določanjem cen, saj želimo z njimi doseči predvsem dvoje:

1. prodati pridelek,
2. doseči cene, ki omogočajo donosno čebelarjenje.

Upamo, da bo marsikateremu čebelarju pričujoči sestavek pomagal pri lažjem odločanju o prodajnih cenah, morda pa bo katerega tudi spodbudil k posameznim akcijam, ki so v končni fazi koristne za vse čebelarje.

V obdobju od leta 1990 smo čebelarji vsako leto vse bolj ugotavljali, da cena medu ne ustreza proizvodnim stroškom medu in drugih čebeljih pridelkov. Zaradi slabe donosnosti čebelarjenja so bile vse odločnejše zahteve po ukrepanju na področju prodajnih cen čebeljih pridelkov. Odločili smo se za poskus dogovarjanja s trgovci z medom na tržnicah. Naš prvi ko-

rak je bil, da smo trgovce z medom na ljubljanskih tržnicah povabili na sestanek o višini prodajne cene medu. Z dogovorom smo dosegli določene uspehe. V začetku smo se dogovarjali enkrat na mesec, vendar smo ugotovili, da je dogovarjanje vsakih nekaj mesecev povsem dovolj za določitev razmerij cen za naslednjih nekaj mesecev.

V pričujočem sestavku smo se odločili prikazati nekaj pglavitnih dejavnikov, ki jih mora upoštevati čebelar pri oblikovanju cene čebeljih pridelkov. Prvi izmed njih je lastna cena.

Kot se verjetno zaveda vsak čebelar, ki pridobiva čebelje pridelke, so podlaga za izračun prodajne cene medu (in tudi drugih pridelkov) proizvodni stroški za pridobivanje prodajnih artiklov. V te stroške moramo predvsem všteti:

- stroške reprodukcjskega materiala,
- stroške storitev,
- amortizacijo osnovnih sredstev,
- stroške dela.

V nadaljevanju si oglejmo poskus izračuna lastne cene za čebelarstvo s 60 panji.

<i>Vrsta stroška</i>		<i>znesek stroška za 60 panjev</i>
Reprodukcijski material		333.760,00 SIT
satnice	7 kosov na družino	33.600,00 SIT
satniki	7 kosov na družino	37.800,00 SIT
zdravila		19.200,00 SIT
embalaža	50 sit /kos x 1000 kosov	50.000,00 SIT
sladkor	20 kg `a 95 sit/ družino	114.000,00 SIT
beljakovinski nadomestki	18 kg pekovskega kvasa	3.960,00 SIT
matice	30 kosov	36.000,00 SIT
gorivo za tovornjak	1000 km	19.200,00 SIT
rezervni deli za tovornjak		20.000,00 SIT
Storitve		40.350,00 SIT
analize	vzorec mrtvic, analiza medu...	25.000,00 SIT
pašnine	2 prevoza `a 40 sit/panj	4.800,00 SIT
veterinarji		4.000,00 SIT
pristojbine		6.550,00 SIT
Amortizacija		137.399,67 SIT
panji	564 000 sit	37.200,00 SIT
čebelnjaki	470 000 sit	31.333,33 SIT
druga oprema	5000 sit	333,33 SIT
točilo	85 000 sit	2.833,00 SIT
posoda za med	9 posod `a 15 500 sit	9.300,00 SIT
tovornjak		56.400,00 SIT
Delo		480.000,00 SIT
lastnika	7 ur `a 1000 sit	420.000,00 SIT
najeta moč	1 ura `a 1000 sit	60.000,00 SIT
Kilometrina za oskrbo čebel	5 000 km `a 26 sit	130.000,00 SIT
Stroški za 60 panjev		1.121.509,67 SIT
Stroški na panj		18.691,83 SIT
Pridelek na panj		8.150,00 SIT
med	16,6 kg `a 450 sit	7.470,00 SIT
vosek	1 kg `a 680 sit	680,00 SIT
Izguba na panj		10.541,83 SIT
Lastna cena medu		1.126,01 SIT
Če ne upoštevamo amortizacije, dela in prevoznih stroškov, potem je izračun naslednji:		
Stroški za 60 panjev		374.110,00 SIT
Stroški na panj		6.235,17 SIT
Pridelek na panj		8.150,00 SIT
"Dobiček na panj"		1.914,83 SIT

Količino potrebnih satnic in s tem tudi satnikov ter tudi potrebnega dela za izračun stroškov smo vzeli po analitični kalkulaciji stroškov pridelave za čebelarstvo s

60 panji (Kmetijski inštitut Slovenije). Pri amortizaciji in sladkorju pa mislimo, da so stroški višji kot v navedenem gradivu, zato smo uporabili aktualne podatke.

Količino pridelanega medu smo povzeli po članku »ČEBELARSKI DAN NA KMETIJSKO-ŽIVILSKEM SEJMU V GORNJI RADGONI« (SČ, št. 10/1997). Ta količina velja po našem mnenju za leto 1996, letos pa je gotovo nekaj manjša, kljub temu pa mislimo, da ga v našem izračunu lahko uporabimo (če bi upoštevali manjši donos, bi dobili še veliko slabše rezultate).

V gornji izračun smo poleg stroškov vključili še izračun donosnosti čebelarstva. Za izračun smo uporabili dokaj veliko čebelarstvo, za kakršnega imamo okvirne podatke o stroških.

Iz tega izračuna je videti, da pri prodajni ceni medu 450 sit/kg nikakor ne dosegamo praga donosnosti. Kot smo ugotovili, imamo pri vsakem panju kar 10,541 sit izgube. Ker je znano, da čebelarji ne izračunavamo natančno svojih stroškov, smo v drugi del izračuna vključili samo stroške, ki jih mora čebelar plačati v vsakem primeru, to pa so stroški materiala in storitev. Če upoštevamo samo del stroškov, kot smo jih v tem primeru, lahko trdimo, da imamo »donosno« čebelarstvo.

Morda bo ob prebiranju teh vrstic kdo mislil »da vendarle ne dosegamo tako nizke prodajne cene«. Vsem takim moramo odgovoriti, da smo za izračun vzeli cene, ki jih lahko doseže čebelar, če polni med v majhno embalažo in jo ponudi trgovini na veliko.

Cena medu je nato v trgovini na veliko takole »oplemenitena«: marža trgovine na veliko od 15% do 25%, marža v trgovini na drobno 25% do 30%, prometni davek 5%.

Tako lahko na naslednji način izračunamo končno ceno:

$450 \text{ sit} \times 1,25 \times 1,3 \times 1,05 = 767 \text{ sit/kg}$

Tolikšna pa je letos cena medu v trgovini na drobno. Če namreč nekdo proda svoj pridelek po taki ceni zunaj sistema trgovine, potem je moral v prodajo vložiti dodatno delo, to pa je »vredno« prav toliko, kot so stroški trgovine.

Treba je priznati, da nam donosnost nekoliko izboljšuje tudi pomoč države. Po podatkih, ki smo jih ob pomoči Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, zbrali za potrebe dogovarjanja v okviru or-

ganizacije CEFTA, smo ugotovili, da je država leta 1996 kot pomoč čebelarstvu prispevala 3,3 DEM na čebeljo družino. Pri našem izračunu pa smo že upoštevali znižane stroške, ker po našem mnenju brezplačne usluge na smemo šteti kot strošek.

Vsi stroški skupaj sestavljajo proizvodno ceno izdelka pri čebelarju in ta je 1126 sit/kg medu.

Ob upoštevanju prodajne cene medu 450 sit/kg ima čebelar s 60 panji pri vsakem kilogramu medu 635 sit izgube.

Predstavili smo tudi delni izračun stroškov, ki ga lahko uporabljajo čebelarji, ki ne poznajo dovolj stroškov čebelarjenja. Po tako skrčenem izračunu dobimo minimalni »dobiček«, vendar je ta namenjen za poravnavo stroškov kilometrine, amortizacije in dela, zato ga ne moremo imenovati dobiček. Tudi čebelarstvo, ki izkazuje tak dobiček, ni donosno, saj z njim ne moremo poravnati obnove čebelarstva.

Glede na navedeno lahko ugotovimo, da je treba:

1. znižati proizvodne stroške,
2. povečati pridelavo medu,
3. zvišati prodajno ceno.

Proizvodne stroške lahko znižamo z znižanjem cen repromateriala, storitev, dela in s preložitvijo obračunavanja amortizacije na poznejše obdobje. Pri tem lahko samo ugotovimo, da so možnosti za znižanje cen repromateriala in storitev predvsem v rokah vlade, ta pa za potrebe čebelarjev nima preveč posluha. Čebelarji sami lahko vplivamo predvsem na stroške dela in morda (z dolgoročnim planiranjem) na stroške amortizacije. V praksi pa to pomeni, da prevoznih čebelnjakov ne obnavljamo, v povezavi s tem pa tudi ne panjev. Tako se naši panji hitro starajo, novih pa zaradi razmer ne kupujemo.

Pridelavo medu lahko povečamo samo, če bomo bolje izbrali pašne razmere. To lahko storimo le, če smo bolje informirani in če imamo boljše možnosti za prevoz na pašo. Za izboljšanje prevozov lahko veliko naredimo čebelarji v okviru društev, nekaj (nov pašni pravilnik) pa je dolžnost vlade. Pri tem se moramo zavedati, da je v interesu vseh Slovencev čim boljša

izraba čebeljih paš in da paša ni last nobenega posameznika ali čebelarskega društva, ki izvaja razporejanje na pasišču.

O možnostih za zvišanje cen medu pa v nadaljevanju besedila.

Pri oblikovanju tržne cene smo zelo omejeni. Čebelarji so doslej mislili, da je višino cene določalo podjetje MEDEX. Leta 1996, ko smo se v ČZS začeli dogovarjati o prodajnih cenah medu, pa se je pokazalo, da smo si pri prodaji že nekaj časa konkurirali predvsem čebelarji med seboj. Takoj ko smo se začeli dogovarjati, smo vsi lahko zvišali cene. Ugotovili smo, da je tudi podjetje MEDEX čakalo na zvišanje cen pri prodaji na trgu, saj medu ne more prodajati veliko dražje kot čebelarji na trgu, in če čebelarji ne zvišajo cen, jih tudi podjetje ne more.

Na ceno medu vplivajo količina pridelkov v določenem letu, količina uvoza v letu, cena uvoženega medu, in konkurenca med čebelarji. Glede na neuradne podatke (s katerimi razpolagamo) o prodaji medu v Sloveniji lahko trdimo, da večino pridelanega medu prodamo čebelarji sami, mimo velikih podjetij. Tako lahko ugotovimo, da velika podjetja sicer še vedno obvladujejo velik del trga, vendar ne več kot polovico, zato se kar sama ponuja zamisel, da bi se tisti, ki obvladujemo več kot polovico trga, dogovorili o kolikor toliko enotnih prodajnih cenah medu.

Za uresničitev te ideje smo se sešli s trgovci z medom na ljubljanski tržnici. Po našem mnenju so ti sestanki zelo uspešni. Na njih ugotovimo, kakšne so prodajne možnosti na trgu, in določimo cene, za katere mislimo, da so v danih razmerah možne. Dogovor je vedno soglasen in začne veljati na določen dan, ki ga prav tako določimo na sestanku. Po navadi je to prvi dan v mesecu. Po nekaj dogovorih je jasno videti, da trgovci upoštevajo dogovor z zamudo nekaj delovnih dni. Te cene tudi objavimo v prvi naslednji številki SČ.

Čebelarji na domu potem sledijo cenam z določeno zamudo in se v nekaj tednih tudi pri prodaji na domu prilagodijo novim cenam. Pri tem se pojavlja vprašanje, za koliko naj bi bile cene medu doma

nižje od tistih na trgu (ugotovili smo že, da ni stroškov trga). Po našem mnenju je zniževanje cene za več kot 50 sit pri kg medu nesmiselno, saj z nižjo ceno izgubljammo vsi čebelarji, to pa predvsem zato, ker v tem primeru deluje močan psihološki dejavnik, in to ne samo pri kupcih, temveč predvsem pri čebelarjih. Vsi mislimo, da sami ne bomo mogli prodati svojega pridelka, če drug čebelar prodaja med po nižji ceni kot mi. Pri tem dostikrat pozabimo na druge prvine prodaje, kot so kakovost, redna dobava (medu namreč ne sme nikoli zmanjkati), prijaznost, nasvet kupcu..., to pa nekateri kupci precej bolj cenijo kot samo nizko ceno. Zato tudi mi ponudimo nižjo ceno in si s tem začnemo konkurirati, namesto da bi se med seboj povezali in začeli skupaj konkurirati velikim prodajalcem s ceno, kakršno so sami določili in ki je ta hip višja od dogovorjene.

Pri dogovarjanju se pojavlja velika dilema. Letos smo ugotovili, da so možnosti za zvišanje cen, in tako smo se dogovorili za tolikšno zvišanje, da smo skoraj dosegli cene sosednjih zahodnih držav za kakovosten domač med. Prav zdaj se moramo namreč odločiti, ali bomo cene medu uskladili s cenami medu v sosednjih državah ali pa bomo še naprej sledili cenam, kot jih postavljajo velika podjetja. Čeprav ne vemo, kakšen bo odgovor čebelarjev na to dilemo, smo se odločili, da bo med od 1. oktobra 1997 naprej dražji. Nove cene vam predstavljamo v posebni tabeli. Na učinek dogovora bo treba počakati nekaj mesecev, vendar upamo, da bodo čebelarji sprejeli trditev (in jo uveljavili pri kupcih), da prodajamo boljši pridelek, kot ga lahko ponudijo posamezna podjetja, tako da bomo po več letih velikih izgub začeli prodajati med po ceni kakršno tako kakovosten pridelek tudi zasluži.

V prihodnosti želimo k dogovarjanju pritegniti širšo skupino zainteresiranih. Pri tem želimo oblikovati neko skupino - organizacijo, ki bi nekajkrat na leto zbrala na eni strani trgovce z medom, na drugi pa čebelarje pridelovalce. Za takšno srečanje je treba pripraviti veliko število kakovostnih podatkov (količina pridelka, proizvodni stroški, trgovske marže...) vodeno pa mora biti kot pogajanje, katerega končni uč-

nek bi bil za obe strani zavezujoč dogovor. Prvi pogoj za tak dogovor pa je donosnost posameznega partnerja. Dogovor ni možen, dokler čebelarjenje ni vsaj približno donosno. Tak sestanek lahko vodi ČZS, če pa v okviru te organizacije ne bo dovolj interesa, lahko ustanovimo tudi združenje za čebelarstvo. Organizator srečanja mora zbrati podatke, jih ovrednotiti in predlagati sklepe.

Z zdajšnjim spreminjanjem cen medu bomo hitro dosegli njihovo omejitve, če pa bi se zgodilo, da bi bilo več dobrih letin zapored, poleg tega pa bi bila odpravljena carinska zaščita, bi se lahko znašli pred velikimi težavami, kako ohraniti doseženo raven cen. Tudi zato bi bilo treba združiti vse zainteresirane in začeti agresivno propagandno akcijo za reklamiranje:

- medu in drugih čebeljih pridelkov,
- čebelarstva (posredna reklama),
- čebelarske organizacije (posredna reklama).

Za pripravo take akcije bomo po naši oceni potrebovali vsaj 500.000 sit, za njeno izvedbo pa približno 12.000.000 sit. Če ta znesek preračunamo na vrednost pridelka v Sloveniji, pride na vsak čebelji panj to 100 sit oziroma pri prodajni ceni 450 sit/kg medu 1,3 odstotka stroška za reklamo. Po našem mnenju moramo ta sredstva zbrati, če želimo po letu 1999 prodajati med in druge čebelje pridelke po vsaj približno primerni ceni. Kot primer lahko navedemo ceno medu v sosednji Avstriji, kjer lahko v isti trgovini kupimo uvožen med po 30 ASCH, med iz Slovenije po 60 ASCH, domač med pa po 120 ASCH. Tako stanje moramo pri prodaji slovenskega medu vzpostaviti do leta 1999, ker bomo čebelarjem kakor tudi

znanstvenemu vrhu v Sloveniji le tako omogočili preživetje. V taki široko zastavljeni akciji bomo poudarjali predvsem vrednost kakovostnega čebeljega pridelka in razločevanje med domačim in uvoženim (ni nujno manj kakovostnim) izdelkom.

Rezultat akcije je lahko zvišanje splošne ravni cen za domač pridelek, ob morebitnem »neuspehu« pa vsaj ohranjanje dosežene ravni cen. Glede na javne izjave ministra za kmetijstvo lahko pričakujemo podporo ministrstva pri izvedbi takšne akcije, vendar moramo za to najprej sami pripraviti projekt in šele potem prositi ministrstvo za pomoč.

Pri izdelavi projekta se pojavlja vprašanje, kaj sploh reklamirati. Po našem mnenju je treba začeti uporabljati zaščitno znamko za med. Za to pa je treba izpolniti dva pogoja. Po eni strani je treba navdušiti čebelarje za njeno uporabo (to bo mogoče le, če bodo v tem videli korist), navdušiti kupce za kupovanje medu z zaščitno znamko (tudi ti morajo v tem videti svojo korist). Pojavlja se vprašanje, kako preseči ta odnos, da bomo med lahko prodajali po višjih cenah. Pri tem pa ni najbolj pomembno, na kakšen način čebelar pridobi znamko, ampak je pomembneje sporočiti kupcu, da je zaščitna znamka za med tudi **jamstvo kakovosti za med**. Kljub temu da komisija za zaščitno znamko letos znova pripravlja nov pravilnik, mislimo, da je treba končati pisanje novih pravilnikov za zaščitno znamko in delovati v interesu vseh slovenskih čebelarjev. Prav tako mislimo, da bo na podlagi zaščitne znamke in ob ustrezni propagandi slovenski med v trgovinah prepoznaven kot kakovosten izdelek, zato bo logično, višja tudi njegov cena.

Dogovorjene cene za kilogram medu na tržnicah veljajo od 1.10.1997. Tudi čebelarjem, ki prodajajo med na domu, priporočamo, da upoštevajo te cene:

	<i>minimalna cen</i>	<i>priporočena cena</i>
<i>cvetlični med</i>	<i>850 sit</i>	<i>890 sit</i>
<i>akacijev med</i>	<i>900 sit</i>	<i>950 sit</i>
<i>kostanjev med</i>	<i>950 sit</i>	<i>1000 sit</i>
<i>hojev med</i>	<i>1100 sit</i>	<i>1150 sit</i>
<i>gozdni med</i>	<i>950 sit</i>	<i>1000 sit</i>
<i>smrekov med</i>	<i>1100 sit</i>	<i>1150 sit.</i>

PRIPRAVILI SMO POSKUŠNJO SLOVENSКИH MEDOV

MILAN RUNTAS

Na letošnjem sejmu Narava zdravje, od 24. do 28. septembra na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, smo na pobudo naše komisije za ekonomiko čebelarjenja, ki jo vodi g. Boris Seražin, organizirali poskušnjo medov. Ljubljanski sejem nam je za ta namen brezplačno odstopil osem kvadratnih metrov razstavnega prostora, Zveza pa je poravnala stroške postavitve paviljona, priključkov, hostese, ki je vodila poskušnjo in seveda medu. Obiskovalci so ga "pojedli" nekaj več kot 19 kilogramov. Poleg vseh sanitarno-tehničnih in zdravstvenih zahtev, ki smo jih morali izpolniti pred začetkom sejma, smo stojnico opremili tudi s slikami, plakati, grafikoni in čebelskimi reki, da bi na ta način pritegnili več obiskovalcev. Tiskano gradivo smo pripravili na Zvezi, sliko čebelnjakov pa je prispeval g. Franc Šivic, za kar se mu lepo zahvaljujemo. Postavitve v celoti nas je stala približno 132.000 tolarjev.

Poskuševalcem smo brezplačno delili izobraževalne in propagandne letake o medu in drugih čebelnjih pridelkih. Ugotovili smo, da je bilo veliko obiskovalcev presečenih nad veliko izbiro sortnih slovenskih medov, številni so šele ob tej priložnosti spoznali razliko med medom in sladkorjem kot sladilom in razliko med okusi posameznih sort medov.

Številni obiskovalci, ki so preizkušali medove, so jih želeli tudi kupiti. Kljub napolnjenosti hostese, da med lahko kupijo pri drugih razstavljalcih na sejmu ali neposredno pri čebelarjih, so povečini izrazili dvom, da bodo drugod dobili tako kakovosten med, kot so ga okusili na naši stojnici. V prihodnje bi morali poleg poskušene obiskovalcem ponuditi možnost, da izbrani med naših čebelarjev tudi kupijo. Hostesa-študentka obiskovalcem tudi ni mogla strokovno odgovorjati na vprašanja o medu in drugih čebelnjih pridelkih. V prihodnje bi morali "za pult" postaviti strokovnjaka, ki bi lahko zadovoljil radovednost obiskovalcev in s tem še bolj populariziral porabo medu in drugih čebelnjih pridelkov. Majhen problem je v zahtevi zdravstvenega inšpektorja, da mora vsak, ki dela z medom, imeti veljavno zdravstveno spričevalo za delo z živili.

Na stojnici ČZS je bilo veliko obiskovalcev.

Kljub omenjenim pomanjkljivostim je veliko obiskovalcev pozdravilo našo akcijo, številni so ob poskušnji ugotovili, da obstajajo različne sorte medov, da med ni le sladilo in da za vsak okus lahko najdejo pravo sorto.

Oglejmo si še rezultate, ki jih je 766 okuševalcev zapisalo v anektno listo:

Na prvo od treh možnih mest je 189 okuševalcev uvrstilo AKACIJEV (v oklepaju smo ga imenovali še nektarjev oz. cvetlični) med, 115 se jih je odločilo za HOJEVCA (manin oz. cvetlični med), 93 za LIPOVEGA (nektarjev oz. cvetlični med), 90 za METKALFINEGA (MANIN OZ. GOZDNI MED), 80 za KOSTANJEVEGA (cvetlični med), 59 za MEŠANI GOZDNI (manin oz. gozdni med) in 44 za MEŠANI CVETLIČNI (nektarjev oz. cvetlični med). Dodatna poimenovanja izvora medov (manin ali nektarjev) smo pojasnili tudi na plakatih in letakih, poleg pa dopisali še najpogostejše uporabljena poimenovanja, kot so gozdni za manin in cvetlični za nektarjev med. Nedorečenost izvora medu v zdaj veljavnem pravilniku o medu bo odpravila novela le-tega, ki je v sklepni fazi priprav, tako da v prihodnje ne bo zadrege pri izvoru medov. Še naprej pa bodo zanje obstajala različna komercialna imena, kot so: travniški, planinski, gozdni, predvsem za nesortne medove.

Splošna ugotovitev obiskovalcev je, da so take ali podobne izobraževalne in propagandne akcije potrebne tako za porabnike kot čebelarje.

NEKAJ VTISOV S 35. ČEBELARSKEGA KONGRESA APIMONDIJE V BELGIJI

JANEZ MIHELČ

Na kratko bom predstavil še nekaj vtisov z letošnjega mednarodnega čebelarskega kongresa Apimondije. Kongres svetovne čebelarske organizacije je bil septembra v Antwerpnu. O naši uspešni kandidaturi za čebelarski kongres leta 2003 sem že obširno poročal v prejšnji številki. Omenim naj le, da se bomo na ČZS začeli na kongres pripravljati že letos, saj tako velikega dela ne bo mogoče opraviti v kratkem času. Imamo dovolj časa za priprave, zato smo se na ČZS dogovorili, da že zdaj zaprosimo tako društva kakor tudi posameznike čebelarje, obrtnike, podjetja in druge, naj se nam pridružijo pri teh prizadevanjih ter nam svoje interese in pripravljenost za sodelovanje sporočijo čim prej. Kongres bo dobra priložnost, da Slovenijo in slovensko čebelarstvo predstavimo svetovni čebelarski javnosti in ga izrabimo tudi po poslovni plati. Številni naši čebelarji in obrtniki izdelujejo izdelke, ki bodo zanimivi tudi za čebelarje in poslovneže z vseh koncev sveta, da ne omenim naših matic, saj postajajo v svetu vse bolj cenjene. Čeprav se zdi, da je leto 2003 še daleč, bo ta čas hitro minil in tega se moramo zavedati vsi. Zato mora biti prihodnjih pet let namenjenih pripravam na prvi svetovni čebelarski kongres v samostojni Sloveniji.

Splošen vtis, ki smo ga dobili udeleženci in čebelarji iz Slovenije na kongresu v Belgiji, je, da je bil kongres kljub nekaterim pripombam obiskovalcev, le-te so tudi po mojem mnenju kar upravičene, uspešen in dobro organiziran, kot bodoči organizatorji pa moramo vse upoštevati tudi mi. Najpomembnejši del kongresa so bila seveda zasedanja sedmih strokovnih komisij kongresa, in to: komisije za ekonomiko čebelarjenja, za biologijo medonosne čebele, patologijo čebel, medonosno rastlinstvo in opravevanje čebelarsko opremo in pribor, apiterapijo in čebelarstvo v razvijajočem se delu sveta. Organizirana je bila tudi velika mednarodna čebelarska razstava API – EXPO, na kateri so razstavljalci z vsega sveta prikazali sodobno čebelarsko opre-

mo, pribor, inovacije, čebelje pridelke, čebelarsko literaturo, zdravila in pripomočke za zdravljenje čebel in druge izdelke. Razstavo so postavili v velikem šotoru, ki so ga samo za ta namen postavili v bližnjem parku neposredno pred poslopjem kongresa in v bližini železniške postaje. Del razstave, predvsem prikaz dela domačih strokovnjakov in čebelarjev, prikaz čebelarske literature in prodajo spominkov pa so pripravili v poslopiju, v katerem je potekal kongres. Nadstropje više pa so strokovnjaki predstavili posterje, na katerih so prikazali rezultate svojih raziskav ali druge dejavnosti, povezane s čebelarstvom. Posterjev je bilo zelo malo, ker veliko avtorjev organizator ni obvestil o možnostih za njihovo predstavitev. Posebne komisije so ocenile ter podelile medalje in častne diplome za različne izdelke ali dejavnosti, ki so jih posamezniki poslali na kongres ali so potekale ob kongresu. Tako so komisije ocenjevale embalažo za čebelje pridelke, nove čebelarske izdelke, učila za čebelarstvo, knjige o čebelarstvu, čebelarske revije, slike in diapozitive, filme in videofilme, tehnične inovacije, zbirke in razstavne paviljone na razstavi API-EXPO. Razstavljali so tudi čebelarski muzeji, predvsem iz Nemčije, Švice, Nizozemske in Belgije. Za vse udeležence so organizirali tudi enodneveni izlet z ogledi čebelarstev, vzrejalščica matic, tovarne čebelarske opreme in satnic, pivovarne in različnih turističnih zanimivosti. Brez dvoma lahko mi pokažemo veliko več, kot smo videli v Belgiji. Udeleženci so si ogledali tudi projekcije novjših čebelarskih filmov in videoprojekcij. Poskrbeli so tudi za brezplačen ogled zelo znanega živalskega vrta v Antwerpnu.

Zasedanja organov mednarodne čebelarske organizacije

Na kongresu so bili zelo pomembni dogodki tudi otvoritvena slovesnost, seja izvršilnega odbora, generalna skupščina

Apimondije in sklepno zasedanje generalne skupščine Apimondije.

Kongres se je začel v ponedeljek, 1. septembra, z otvoritveno slovesnostjo, na kateri so se zbrali vsi udeleženci kongresa. Prvi je udeležence pozdravil predsednik Apimondije dr. Raimond Borneck iz Francije. Govoril je o visokem jubileju, ki ga letos praznuje Apimondija, to je o 100-letnici njenega obstoja in delovanja. Poudaril je, da je čebelarstvo za človeštvo zdaj še bolj pomembno, kot je bilo pred sto leti, saj je naše okolje vse bolj onesnaženo, človeštvo pa potrebuje zdravo prehrano. To mu lahko ponudijo predvsem čebelji pridelki. Čebela je pomembna tudi za naravo, saj nadomešča naravne opravevalce. Nekateri izmed njih so na posameznih območjih že izumrli. V kratkem je orisal tudi prizadevanja Apimondije in njeno delo za napredek čebelarstva pa tudi povezave z drugimi organizacijami, ki ji pomagajo financirati različne čebelarske projekte. Delo organizacije omejujejo razmeroma majhna finančna sredstva, ki nikakor ne zadoščajo za vse potrebe organizacije. Nato so na velikem platnu predstavili tudi projekt Apimondije, to je domačo stran čebelarske organizacije na internetu. Le-ta naj bi članicam in čebelarjem omogočila boljšo informiranost o delu te organizacije. Za dr. Borneckom je spregovoril še minister za kmetijstvo, nato pa je kongres slovesno odprl rektor univerze v Antverpnu prof. dr. R. Verheyen, ki je kongresu tudi predsedoval. Ob koncu so nastopili še glasbeniki in folklorne skupine.

Delegati članic so delo nadaljevali tudi na generalni skupščini Apimondije v torek, 3. septembra. Kljub nekaterim pripombam so sprejeli in potrdili finančno poročilo za obdobje 1995-97, poleg tega pa tudi program dela za prihodnje obdobje 1997-99. Potrdili so program simpozijev za prihodnji dve leti. Med drugim so sprejeli sklep, da bo simpozij o apiterapiji leta 1998 v Portorožu organiziralo podjetje Medex iz Ljubljane. Razpravljali so tudi o spremembah pravil Apimondije ter izvolili nekatere nove člane izvršilnega odbora in predsednike treh stalnih strokovnih komisij. Za podpredsednika Apimondije je bil izvoljen H. Hansen iz Danske, za tajnika R. Jannoni-

Najnovejši stroj za odkrivanje medenega satja, ki je primeren za manjša čebelarstva podjetja Thomas iz Francije. Foto: J. Mihelič

Sebastianini iz Italije in za člana izvršilnega odbora dr. Miroslav Peroutka iz Češke. Svojo kandidaturo za kongres Apimondije leta 2005 pa je napovedala tudi Hrvaška. Na kongresu je zasedala tudi posebna komisija Apimondije, ki se ukvarja z določanjem meril za oceno kakovosti medu in poenotenjem kemičnih analiz za ugotavljanje kakovosti medu in čebeljih pridelkov. Tik pred kongresom je izšla tudi posebna številka revije *Apidologie*, v kateri so opisane in priporočane metode za ugotavljanje kakovosti medu. Na sklepni generalni skupščini, le-ta je bila v soboto, 6. septembra - pa so poleg izbire Slovenije za organizatorja kongresa leta 2003 sprejeli še deklaracijo kongresa. Predsednik Apimondije je vse udeležence povabil, naj se udeležijo prihodnjega kongresa, ki bo leta 1999 v Vancouvru v Kanadi.

Podelitev priznanj in medalj

Še nekaj podatkov o dobitnikih zlatih medalj na kongresu. Zlato medaljo za učne

Slovenska delegacija na zasedanju skupščine Apimondije. Foto: J. Mihelič

Predsedstvo kongresa Apimondije na čelu s predsednikom g. Bornecom.

Podelitev medalj in priznanj je bila pomembna tudi za slovence, saj smo dobili zlato medaljo in častno diplomo.

Črpalko za med in cedilo z grelcem je razstavilo podjetje Fritz iz Nemčije.

Izdelava sveč z novimi modeli za sveče je enostavna.

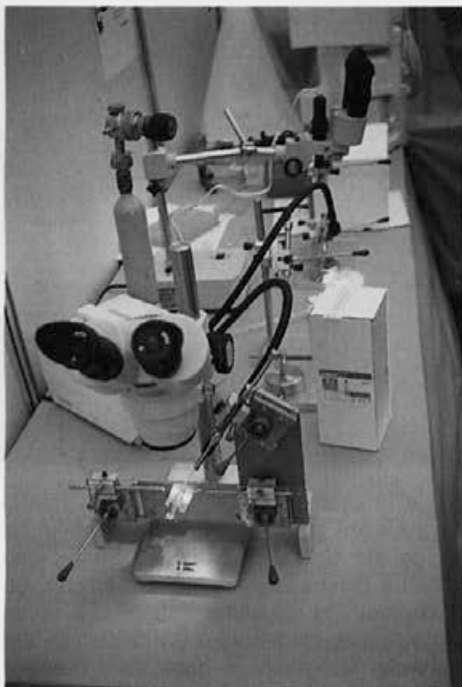

Sodobno linijo za točenje medu iz nizkih naklad so predstavili francozi.

Medeni kis iz Francije je prejel zlato medaljo kot najbolj zanimiv nov izdelek iz čebeljih pridelkov.

Foto: J. Mihelič

Aparati za umetno osemenjevanje matic so že zelo izpopolnjeni. Tega je razstavilo podjetje Swienty iz Danske.

pripomočke s področja čebelarstva je dobil Bernard Leclercq iz Belgije za zgoščenko Človek in čebela (avtor sprejema tudi naročila po telefonu/faksu 0032 64 33 76 32). Zlato medaljo za nov izdelek je dobil medeni kis iz Francije, za najlepšo embalažo pa, kot smo že poročali, Čebelarstvo Božnar d.o.o. iz Polhovega Gradca. Seve-

Čebelarska zveza iz Nemčije je v svojem paviljonu reklamirala enotno zaščitno znamko za nemški med. Uspešno reklamiranje zahteva veliko denarja, ki ga lahko zberejo le na državni ravni. Pri tem so uspešni že osemdeset let.

Foto: J. Mihelič

Sončne talilnike izdelujejo vedno večje. Tako velikega talilnika za vosek še nisem opazil na nobeni čebelarški razstavi. Foto: J. Mihelič

da je to izjemen uspeh tako za to mlado podjetje kot za vse nas. Zlato medaljo za knjigo sta dobila Thomas D. Seeley in založba Birkhauser Verlag iz Nemčije, od časopisov pa španska čebelarška revija Vida Apicola, ki izhaja v Barceloni. Za čebelarške fotografije je dobil zlato medaljo Robert Gramm iz Bozna v Italiji, za video-film z naslovom Nepal, njegove čebele in čebelarji pa avtorji iz Velike Britanije. Za najboljšo inovacijo je najvišje priznanje prejelo podjetje Simon Raff iz Linkenheima v Nemčiji; razstavilo je elektronsko tehniko, ki jo postavimo pod panj. Ker je izdelana na temelju naj sodobnejše elektronske tehnologije, omogoča časovno spremljanje dogajanja v panju tudi na večje razdalje ter računalniško obdelavo teh podatkov. Tehnica je brez dvoma velik napredek pri pojavljanju in spremljanju medenja. Drugo nagrado je prejel stroj podjetja Thomas iz Francije, imenovan Spinomiel, s štirimi košarami za predelavo voščin. Zlato medaljo za zbirko znamk pa je prejel Franz Heinz Gerft iz Nemčije.

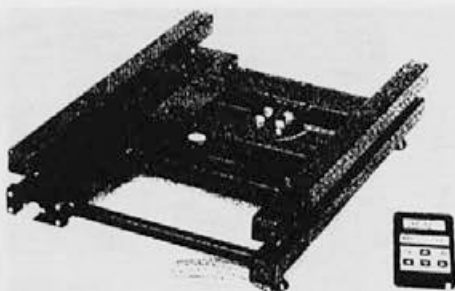
Mednarodna čebelarška razstava

Kot sem že v uvodu napisal, so mednarodno čebelarško razstavo postavili v precej improviziranih in premajhnih prostorih v majhnem parku pred kongresno dvorano. Šotor, ki so ga postavili za ta namen, je bil precej premajhen, da bi sprejel vse prijavljene razstavljalce. Prav to so najbolj kritizirali tako razstavljalci kakor tudi obis-

kovalci razstave, med njimi tudi številni iz Slovenije, ki so se z dvema avtobusoma pripeljali iz Ilirske Bistrice in Ljubljane. Prvi dan razstave, ko je posijalo sonce, je bilo namreč v šotoru zelo vroče. Zaradi ozkih prehodov je bila na razstavi tudi velika gneča, tako da je marsikdo obupal, saj si razstavljenih predmetov ni mogel ogledati od blizu, in je predčasno zapustil razstavo. Res škoda, da organizatorji niso našli boljše rešitve. Povečini je bila razstavljena čebelarška oprema namenjena srednjim in večjim čebelarjem.

Razstave so se udeležila vsa večja evropska podjetja, ki izdelujejo čebelarško opremo, med njimi največje francosko podjetje Thomas, več podjetij iz Nemčije, med njimi znani Fritz in Graze, ter več podjetij iz Italije, med njimi je največje podjetje Lega, ki je prejelo zlato medaljo za najboljši razstavni prostor, podjetje Saf in druga. S panji in čebelarškim priborom so sodelovala tudi podjetja iz Nove Zelandije, podjetje iz Kalifornije pa s plastičnimi satnicami. Tudi podjetja iz Južne Amerike so ponujala čebelarško opremo, panje in čebelje pridelke. Zanimivo je bilo novo univerzalno točilo, ki omogoča vrtenje bobna točila iz ležečega položaja v pokončnega. Izdelalo ga je podjetje Fritz iz Nemčije. Veliko je bilo modelov za izdelovanje sveč iz voska, saj je to moderno povsod po svetu. Proizvajalci so obiskovalcem točili medeno pivo in moram priznati, da je kar dobrega okusa. Seveda so razstavljali tudi veliko strojev za odkrivanje medenih po-

krovcev, centrifug za sušenje medenih pokrovcev, črpalk za med, polnilnih strojev za pakiranje medu (od najmanjših do največjih), korit za odlaganje medenega satja in seveda točil za med vseh izvedb in velikosti, posod za shranjevanje in čiščenje medu z zelo uporabnimi cedili v obliki stožcev in dodanimi grelci v obliki spirale, da se med v cedilu segreje in hitreje teče. Brez dvoma pa je bila največja novost elektronska tehtnica, ki jo postavimo pod panj skupaj z dvigalko za panj. Kot rečeno, je prav ta naprava prejela zlato medaljo. Je lahka in z dvigalko jo lahko premikamo od panja do panja. Vse podatke o spremembi teže zapisuje elektronski spomin v različnih časovnih intervalih, odvisno od nastavitve, od ene minute do štiriindvajset ur. Prek računalnika lahko spreminjanje teže izpiše na papir. Pomembno je, da gibanje tehtnice lahko spremljamo tudi na večje razdalje. Ta izpopolnjena tehtnica bo zelo koristna za prevažalce, saj bo omogočala boljše spremljanje paše in njeno

Elektronska panjska vaga, ki je med čebelarstvi inovacijami osvojila zlato medaljo.

prenehanje, posredno pa podatki opozarjajo tudi na nenormalne razmere v panju, npr. na zastrupitev čebel, krajo satja, rojilno razpoloženje itd. Dobro bi bilo, če bi to tehtnico že prihodnje leto lahko preizkusila tudi naša služba opazovanja gozdnega medenja.

(Nadaljevanje prihodnjič)

ZANIMIVOSTI IZ DELA STROKOVNIH KOMISIJ NA 35. KONGRESU APIMONDIJE V ANTWERPNU

dr. JANEZ POKLUKAR

V sestavku želim odgovoriti na vabilo urednika Slovenskega čebelarja, naj s svojega zornega kota opišem dogajanje na strokovnih komisijah Apimondije.

Konec 19. stoletja je bila mednarodna trgovina s čebelami in čebeljimi pridelki že zelo razvita. Vse večja konkurenca in nevarnost pojava novih čebeljih bolezni sta bila največja posredna vzroka za organizacijo prvega mednarodnega čebelarskega kongresa v Bruslju v Belgiji. Vse do leta 1954 so podobne čebelarske kongrese pripravljali po vsem svetu. V tem letu je bila ustanovljena nova mednarodna čebelarska organizacija APIMONDIJA in doslej je organizirala nadaljnjih 20 kongresov. Letošnji je bil od 1. do 6. septembra spet v Belgiji, tokrat v Antwerpnu.

V Belgijo sem potoval s skupino čebelarjev in z g. Ivanom Šuštarjem v organizaciji potovalne agencije Royal. Po prihodu v

Belgijo sem za dva dni zapustil skupino in sodeloval na kongresu. Ogledal sem si vse vzporedno dogajanje ob kongresu ter se udeležil dveh plenarnih sestankov o čebeljih boleznih in ugotavljanju kakovosti medu.

Na področju čebeljih bolezni smo slišali več poročil in ugotovitev, da je varoa postala odporna na piretroide, še posebej na flumetinat. Končne rešitve še ni, načina prilagoditve čebel in varoe še ne poznamo dovolj, zdravljenje z organskimi kislinami in biološkimi ukrepi pa je zapleteno in občutno vpliva na ekonomiko čebelarjenja. Slišali smo podrobna poročila o uporabi 15-odstotne mravljinčne kisline z dodatkom majarovega olja, zanimivo je odkritje uporabe oksalne kisline v sladkorni raztopini, veliko so poročali o uporabi eteričnih olj. Kljub vsemu pa bo treba končno rešitev najti na področju pospešene prilagoditve čebel na

Mnogo ljudi je iskalo informacije o Sloveniji na paviljonu ČZS.
Foto: J. Mihelič

novega zajedavca Varoa jacobsoni. Podobno prilagajanje na pršico Acarapis woodi so opazili v Kanadi, kjer so bili po prvotnem šoku zaradi hitre razširitve bolezni presenečeni tudi nad hitrim genetskim odgovorom celotne čebelje populacije. K sreči je šlo za staro bolezen, ki se v populaciji čebel ni pojavila približno sto let.

Na področju raziskav kakovosti medu so bila zelo zanimiva poročila o ugotavljanju aromatskih snovi v medu s plinsko kroma-

tografijo. Zanimivi so bili predvsem protislovni rezultati različnih metod priprave vzorcev. V vsakem primeru imamo na področju dišavnih snovi v medu več kot 300 različnih molekul, od teh pa je doslej kemijsko določenih le približno sto. Marsikje pa jim je že uspelo določiti značilne dišavne sestavine za posamezne medove in jih na podlagi le-teh ločiti med seboj. Podobna prizadevanja potekajo na področju melisopalinologije; ob pomoči slike cvetnega prahu skušajo namreč določiti geografski izvor medu. Kot grdi raček pa se v vseh raziskavah pojavlja problem drevesne mame. Kot je videti, na svetu ni območja, na katerem se ne bi pojavljala mama v medu. V razpravi smo ugotovili, da se delež mame v mednarodni ponudbi medu vztrajno povečuje, posredno pa se vse bolj zmanjšuje delež svetlih medov. V drugem delu predstavitev smo slišali nekaj predhodnih ugotovitev o kemijskih spremembah sladkorjev na poti od medonosne rastline do pokrite celice v satju. V nasprotju z dosedanjimi izsledki so ugotovili, da so v encimski

Del paviljona podjetja Fritz iz Nemčije.
Foto: J. Mihelič

Stroj za polnjenje medu v kozarce za manjša čebelarstva, ki ga izdeluje podjetje Lega.

Foto: J. Mihelič

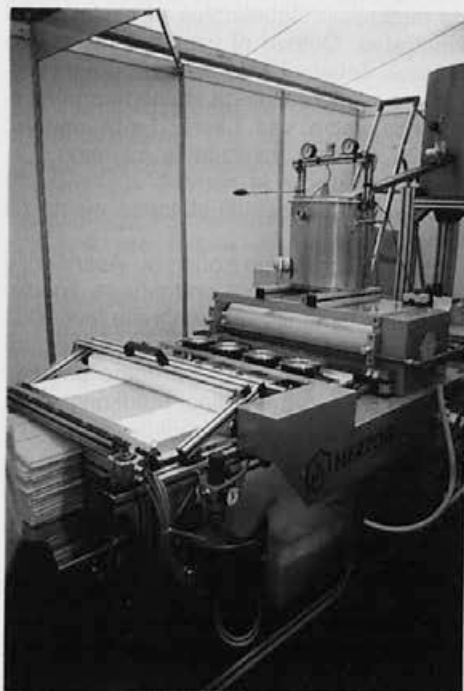
Panji s satniki in plastičnimi satnicami podjetja iz Nove Zelandije, ki izvaža nakladne panje v paketu.

Foto: J. Mihelič

predelavi sladkorjev gotovo navzoče tudi izomeraze, ki med drugim omogočajo pretvorbo glukoze v fruktozo in nasprotno. Izkazalo se je, da je znanje na področju encimatske razgradnje sestavljenih sladkorjev na poti od medonosne rastline prek čebel prenašalk in panjskih čebel do pokritja celice z medom zelo pomanjkljivo.

Med kongresom je bilo še nekaj vzporednih dogodkov. Najprej naj omenim predstavitev posterjev; pri tem je bilo opaziti nekaj organizacijskih pomanjkljivosti in s tem povezanih nerodnosti. Udeleženci sploh nismo vedeli, kdaj je predstavitev posameznih tem. Več kot polovica razstavnih panojev je ostala praznih, ker veči-

Avtomatski stroj za izdelavo satnic podjetja Herzog iz Nemčije.

Foto: J. Mihelič

Najlepše fotografije, ki jih je razstavil Robert Gramm iz Bozna, občuduje mentor Franci Marolt iz Sevnice.

na udeležencev sploh ni bila obveščena o sodelovanju v sekciji posterjev.

V četrtek in petek je bilo na sporedu več različnih tem o čebelarstvu, tehnologiji, ekonomiki čebelarjenja, o medonosnem rastlinstvu, ostankih kemijskih snovi v medu in apiterapiji. Zadnji dan je bil na sporedu še krajši simpozij o toleranci čebel do varoe.

Na kongresu sem srečal številne znanke, pogovoril sem se o nekaterih problemih in navezal nove stike. Zaradi tega menim, da bo Slovenija v prihodnjih nekaj letih postala zelo zanimiva za številne obiskovalce, ki na novo odkrivajo našo domovino in njeno kranjsko čebelo.

Po besedah udeležencev na zadnji plenarni seji izvršnega odbora Apimondije je bila Slovenija povzdignjena v čebelarstvo velesilo.

Čebelarji-udeleženci kongresa so veliko pričakovali od obkongsresne prodajne razstave čebelje opreme in čebeljih pridelkov. Pripravili so jo v velikem šotoru pred kongresnim centrom, zaradi številnih razstavljalcev pa je bila v njem velika prostorska stiska.

Kongres v Antwerpnu lahko ocenimo kot sicer dobro pripravljen, vendar brez izrazite vsebine. Organizatorji so v nasprotju s prejšnjimi kongresi zelo dobro pripravili plenarna zasedanja in tudi didaktična razstava je bila zadovoljiva. Slabo pa je bila organizirana sekcija za posterje in tudi s komercialno razstavo nismo bili zadovoljni. Tehnični obiski med kongresom niso bili namenjeni čebelarstvu, temveč turizmu, s tem pa se organizatorji kongresa udeležencem niso ravno prikupili. Skratka - že nepozoren opazovalec je opazil, da so pri pripravi in organizaciji kongresa premalo sodelovali čebelarji. Vse je potekalo strogo profesionalno - pravo nasprotje od prejšnjega kongresa v Lozani v Švici, kjer so niti celotnega dogajanja vodili čebelarji

(res bolj počasi, a temeljito).

In še nekaj besed o belgijskem čebelarstvu. Prvo, kar nas je presenetilo na poti po Belgiji, je bilo, da nismo nikjer opazili nobenih čebeljih panjev. Po besedah organizatorjev je belgijsko čebelarstvo potisnjeno na raven ljubiteljskega čebelarstva. To niti ni čudno, saj država uvozi več kot 85 odstotkov potrebnega medu od drugod in ga le 15 odstotkov pridelava doma. Točnih podatkov o številu čebeljih družin nismo dobili in na podlagi različnih virov smo ocenili, da jih je približno 150.000. Izvedeli smo, da je povprečna starost čebelarjev od 50 do 55 let in da na leto povprečno pridelajo 11 kg medu na panj. Povečini čebelarji s temno čebelo, ta pa je skoraj povsod pomešana s kranjsko čebelo. V zadnjem času se hitro uveljavlja buckfaška čebela. Zanimivo je, da je na tamkajšnjih intenzivno obdelanih kmetijskih območjih čebela priznana kot živalska vrsta, ki pomaga ohranjati biološko raznovrstnost divjega rastlinstva. Ocenjujejo tudi, da bi brez čebel izginile številne rastlinske vrste.

Drugače pa se nismo mogli znebiti vtisa, da tamkajšnje čebelarstvo ni sestavni del kmetijstva. Gotovo ni vzpodbudno, da so belgijski čebelarji prav med kongresom izgubili svojega zadnjega stalnega profesorja čebelarstva van Laera. Le-ta namreč odhaja v pokoj, naslednika pa nima. Državna birokracija je namreč ugotovila, da čebelarstvo ne zasluži stalnega mesta na univerzi.

Upajmo, da se po kongresu Apimondije v Sloveniji ne bo kaj podobnega zgodilo tudi nam. Organizacija kongresa leta 2003 je brez dvoma velika čast in obveznost za slovensko čebelarstvo. Če bomo pametni in složni, lahko na podlagi predkongresnih priprav strukturno preuredimo slovensko čebelarstvo in ga pripravimo na vstop na prosti evropski trg.

BIOLOGIJA ČEBEL NA APIMONDIJI

dr. Janko Božič

Organizatorji so imeli dokaj srečno roko pri izbiri predavateljev za zapolnitev dotedaj, namenjenega biologiji čebel. Zame osebno je bilo najbolj zanimivo in tudi najboljše pripravljeno predavanje dr.

Menzela iz Berlina, priznanega in tudi zelo vplivnega raziskovalca na področju raziskovanja delovanja čebeljih možganov. Tega področja si ni izbral zaradi velike ljubezni do naših ljubljensk, ampak zato, ker so

čebela zelo primeren živalski model za študij številnih procesov, ki potekajo v živčevju. Menzel je skupaj s svojimi sodelavci največ prispeval k raziskovanju učenja pri čebelah. Tako kot pri človeku je mogoče tudi pri čebeli ločiti različne oblike spomina, ki nastajajo med procesom učenja. Za razliko od človeka je pri čebeli mogoče slediti vlogi posameznih živčnih celic v sestavljeni mreži možganov, ki sodeluje v procesih učenja. Za raziskovanje delovanja možganov uporabljajo najsodobnejše tehnike na področju nevrofiziologije. Pri svojem delu uporabljajo laserski mikroskop, s katerim je mogoče opazovati možgane v različnih globinah, in jih zato ni treba rezati. Prednost čebela je, da lahko odpremo kapsulo glave in opazujemo možgane. Hkrati lahko isto čebelo pripravimo do učenja določenih dražljajev, ki jih poveže z navzočnostjo hrane v dosegu jezička. Čebeli lahko med poskusom vbrizgamo posebno snov, ki prodre v živčne celice. Ko celica preide v vznurjeno stanje, po navadi v celičnino izloči notranje rezerve kalcija. Posebna snov, ki ji jo vbrizgajo pri tem *flurescira*. Tako je mogoče videti oziroma z videokamero posneti dejavnost posameznih celic v možganih. Kljub zelo težavnemu razumevanju opisanih poskusov je dr. Menzel pripravil razumljivo predavanje tudi za biološko manj podkovane poslušalce.

S področja delovanja čebeljega telesa je bilo tudi predavanje dr. Hartfelderja iz Nemčije. Pojasnil je hormonsko ozadje določitve razvoja delavke oziroma matice iz genetsko enakih jajčec. Pokazal je, da je za razvoj lastnosti matice odločilno izločanje juvenilnega hormona proti koncu četrte larvalne faze in v začetku pete. Domneva, da propad zasnove jajčnih celic prepreči delovanje juvenilnega hormona in tako omogoči normalen razvoj v matico. Poleg juvenilnega hormona imajo pomembno vlogo tudi ekdosteroidi, saj omogočajo sintezo proteinov v jajčnikih.

Zelo zanimive so bile tudi predstavitve novih vrst čebel v jugovzhodni Aziji. Zlasti vrste *Apis nuluensis* (Tingek, Koeniger, Koeniger 1996). Odkrili so jo na goratih območjih otoka Bornea. Domačini so jo

poznali že dalj časa, vendar še ni bila znanstveno opisana. Tej čebeli bi lahko rekli tudi gorska čebela ali gorska azijska čebela. Večina čebelarjev je že slišala za indijsko čebelo (*Apis cerana*), ki podobno kot medonosna čebela živi v duplih. Pričakovati je, da bo opisanih še nekaj novih vrst, ki prav tako živijo v duplih. Omenim naj le še košenikovo čebelo (*Apis koschevnikovii*), ki je bila opisana še pred gorsko čebelo. Dr. Koeniger meni, da jim bo uspelo najti vsaj pet različnih vrst iz sorodstva indijske čebela. S tem pa še ni konec zgodbe. Tudi preostali dve bolj znani vrsti čebel, ki živita v istem delu sveta, tj. orjaška čebela (*Apis dorsata*) in pritlikava čebela (*Apis florea*), razpadata na več različnih vrst. Na vprašanje enega od poslušalcev, ali pričakuje, da imajo tudi te vrste čebel zajedavce iz sorodstva varoje, je Koeniger odgovoril, da na vsaki vrsti živi nekaj različnih vrst zajedavcev iz družine varoj, skupaj jih je lahko tudi več kot deset, morda celo nekaj deset. Večina čebelarjev pozna le splošno razširjeno *Varroa jacobsoni*, morda pa so nekateri slišali še za rod *Tropilaelaps*. Lahko pričakujemo, da bodo raziskovalci v prihodnjih letih ugotovili, koliko vrst čebel imamo na našem planetu in koliko vrst zajedavcev gostijo.

Biologijo medonosne čebela poznamo dokaj dobro, čeprav praktični čebelarji nimajo dovolj možnosti izvedeti vsega kar je znano o biologiji čebel. Še na slabšem so gojitelji čmrljev. Čmrlji postajajo v svetu čedalje bolj zanimivi zaradi opraševanja kulturnih rastlin, to pa spodbuja tudi raziskave življenja čmrljev. O tem je predaval dr. Bogatyrev iz Rusije in s tem nekoliko razširil znanje čebelarjev tudi zunaj okolja medonosne čebela.

S področja biologije čebel smo Slovenci razstavili dva posterja. Na prvem sem skupaj z diplomantko na Oddelku za biologijo Tatjano Pliberšek predstavil rezultate njenih opazovanj orientacijskih pletov čebel, na drugem pa sem ob pomoči kustosinje Čebelarskega muzeja Ide Gnilišak predstavil izvirno odkritje slovenskih naravoslovcev in čebelarjev (Janša, Scopoli, Humel, Glavar), tj. praho matic zunaj panja.

Izkušnje naših čebelarjev

MAKSI AŽ PANJ POSTAJA PANJSKI SISTEM Z NEOMEJENO PROSTORNINO

dipl. inž. arh. MARJAN DEBELAK

Kako je nastala in dozorela zamisel za AŽ panj, ki bi se uporabljal tako, da bi imel neomejeno prostornino?

1. Kot čebelar sem na podlagi lastnih izkušenj prepričan o veljavi čebelarske enačbe $1 + 1 = 3$. Ta enačba je sicer skregana z matematiko, potrujeta pa jo tako čebelarska teorija kot praksa. Preprosto povedano, enkrat več čebel v čebelji družini prinese več kot enkrat toliko medu. Če hočemo več medu, moramo torej imeti čim večje oziroma čim močnejše čebelje družine.

Čeprav je AŽ panj z zaklado že dosegel prostornino velikega panja, v katerem se

čebelja družina lahko optimalno razvija, pa je bil glede prostorninskih potreb vendarle zavrt.

2. Ker je naša kranjska sivka zaradi svojega hvalevrednega zgodnjega razvoja nagnjena k manj hvalevrednemu rojilnemu nagonu, je tudi moje iskanje najboljšega načina čebelarjenja usmerjeno predvsem v iskanje načinov za obvladovanje in preprečevanje rojenja. Pri tem smo dosegli že veliko uspehov, vendar ukrepa, ki bi povsem onemogočil rojivost, še nismo našli.

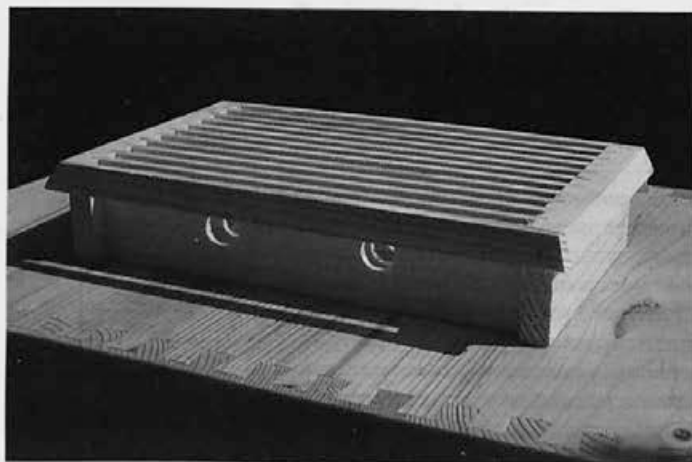
Zadal sem si nalogo, da preizkusim tudi metodo čebelarjenja z več gnezdi oziroma maticami, ki zalegajo v eni čebelji družini.

V panjsko dno in/ali strop zarišemo pravo mesto za izrez. V dva diagonalno nasprotna vogala zvrtno luknjo in z vbodno žago izrežemo veho.

Veha je izrezana.

Izdelan in pripravljen moramo imeti lamelni distančni vložek.

Lamelni distančni vložek še z druge strani.

Za kaj takega pa potrebujemo zares velik panj, še večjega od žnideršiča z zakladom.

3. Pri uveljavljanju čebelarjenja z zakladami se je izkazalo, da je večanje prostornine AŽ panjev z zakladami za marsikaterga čebelarja prevelik strošek. Vsaj tako dolgo, dokler čebelar ni prepričan o pridobitnosti take naložbe.

Večanje prostornine žnideršičev brez posebno velikih stroškov bi bila morda za take čebelarje vabljiva rešitev. **Seveda je treba poudariti, da se pogovarjamo zgolj o možnostih ohranitve in izboljšavah čebelarjenja z obstoječimi AŽ panji, saj je teh v Sloveniji več kot 90 odstotkov.**

Opisani razlogi za iskanje rešitev problemov so bili tehten in nujen pogoj za nastanek in dozorevanje zamisli, kako rešiti to vprašanje. Zamisel se mi je po taki predpripravi utrnila na mah. Morda bo koga zanimalo, če povem, da se veliko stvari domislim med samotnim vzponom po strmi planinski poti na Šmarno goro. Tako je bilo tudi v nedeljo, 27. oktobra 1996. Z "gore" sem se vrnil z rešitvijo v glavi in takoj sem jo tudi spravil na papir. Še istega dne pa sva jo s prijateljem Igorjem obdelala do vseh podrobnosti.

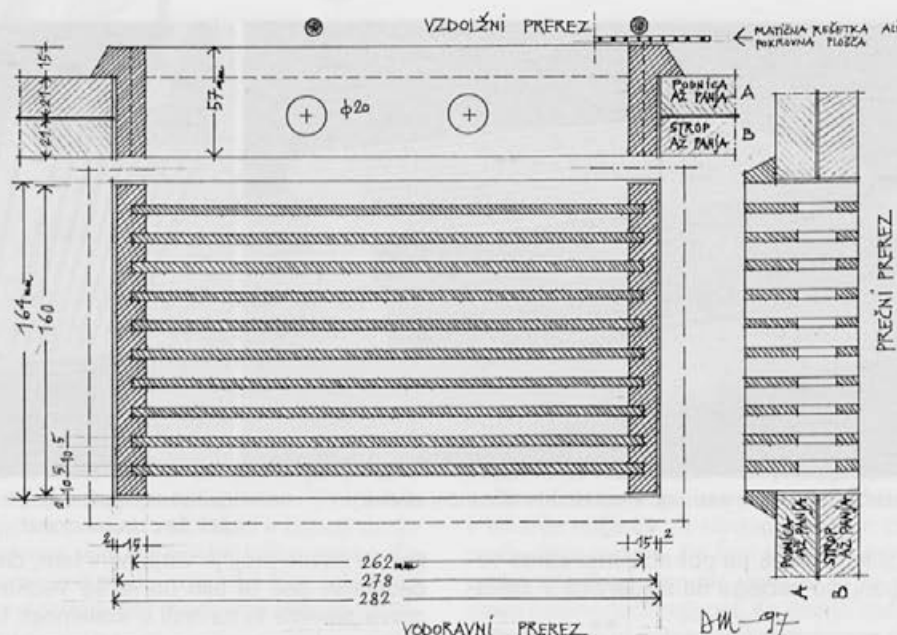
Kakšna je rešitev?

Ko zdaj gledam nazaj, se mi zdi rešitev preprosta. Razlog za to, da je niso uporab-

ljali že davno prej, je verjetno v tem, da pri čebelarjih pač ni bilo (in je še vedno ni) prave potrebe in zavesti o koristnosti tako velike, celo neomejene panjske prostornine. Zanimivo je, kako s tako miselnostjo shajajo čebelarji s prostorninsko neomejenim nakladnim panjskim sistemom. Če

Vložek vstavimo v izrezani panjski odprtini na stropu in na dnu panja.

Lesen lamelni distančni vložek: načrt za izdelavo. Za navpično povezavo (združitev) AŽ panjev. Vložek vstavimo v izrezano odprtino (veho) na dnu in stropu panjev v skladanici. Avtor: dipl. inž. arh. Marjan Debelak.

premislim, se spomnim, da na naših stojščih nakladnih panjev (LR) vidimo povečini le dve ali tri naklade.

Rešitev pa je taka: Uporabimo stare ali nove žnideršiče. Za povečanje panjske prostornine združimo v navpični smeri dva ali več panjev. Združimo jih ob pomoči izrezane odprtine (vehe) v podni in (ali) stropni plošči panja. V prilegajoči se odprtini dveh panjev vstavimo lamelni distančni vložek za boljše prehode čebel in odstranitev možnosti divje graditve satja in prizidkov.

Podrobnosti so razvidne iz priloženih risb in fotografij. Rešitev je preprosta in poceni. Primerna je za številna čebelarstva, tako za tista na stalnih stojščih kot za tista, katerih panji so stalno zloženi v prevoznih čebelnjakih.

Odprtino (veho) lahko izreže kolikor toliko spreten čebelar sam, če le ima pri roki vrtni strojček, da zvrta dve diagonalno nasproti ležeči luknji v strop in (ali) podnico panja. Iz teh lukenj po zarisani črti z vbodno žago izrežemo odprtino. Seveda mora biti odprtina pri vseh panjih, predvidenih za sestavljanje na istem me-

stu, da jih bomo po sestavitvi lepo zložili v skladanico. Odprtina naj bo kar precej velika, da imajo čebele dober občutek enotne panjske prostornine. V mojem preizkušnem prototipnem modelu je odprtina velika 28,2 x 16,4 cm in je odmaknjena 16,5 cm od zunanjega panjskega roba pri vratcih.

AŽ panji imajo obodne plošče panja zlepljene iz desk in vezane na peresa, da delujejo monolitno in tudi pri izrezu odprtine ne razpadejo. Zato posebna ojačitev izrezne odprtine ni potrebna, kot sem sprva predvideval.

Lamelni distančni vložek je za mizarstvo manj spretnega čebelarja morda preveč težavna naloga. V tem primeru naj jih po načrtu izdelajo mizar. Če bo zanimanje za to rešitev večje, bo skoraj gotovo priskočil na pomoč mizarški mojster Krže z Vrhnike s serijsko izdelavo vložkov. Tako bi bili ti lahko še cenejši in solidnejše izdelani.

Vložek je sestavljen iz vzdolžnih lesenih letvic, debeline 5 mm, z 10 mm širokimi ulicami za prehode čebel, da se lahko nemoteno srečujejo, kot v satnih ulicah. Širina teh letvic je seštevek debeline stropa in podnice panjev ter razdeljen med dnom

panja in spodnjim robom kovinske grede za satnike, ki jo zmanjšamo za 5 mm, da vmes po potrebi lahko vstavimo ločilno ploščo ali matično rešetko. Pri standardnih izvedbah AŽ panjev je ta razdalja 5,7 cm.

Letvice še dvakrat preluknjamo s Ø 20 mm, da imajo čebele možnost tudi prečnih povezav in medsebojnih stikov v vložku, ki postane sestavni del enotnega velikega čebeljega domovanja.

(nadaljevanje prihodnjič)

JOŽE AHLIN

Novica, da je ugasnilo življenje našega prijatelja in čebelarja Jožeta Ahlina nas je globoko pretresla. Težko je verjeti, da nekoga, s komer si se še včeraj pogovarjal in skupaj z njim razmišljal o načrtih z prihodnost, nenadoma ni več, da ga ne moreš več poklicati in vprašati za nasvet in se ne moreš več srečati ob čebelnjaku.

Rodil se je pred sedemdesetimi leti v kmečki družini in že kot štirinajstletni deček dobil svoj prvi panj od svojega strica. Veselje do čebel je bilo tolikšno, da je vse do svoje smrti čebelaril s 70 čebeljimi družinami. Šestindeset let je bil član Čebelarskega društva Grosuplje. Opravil je veliko delo in tudi njegove so velike zasluge, za to smo se mu skromno oddolžili z odklovanjem Antona Janše. Toda njegova skromnost mu ni dopuščala, da bi se izpostavljaj v prvih vrstah. Glede tega se je prav gotovo

zgledoval po svojih ljubljenskih čebelicah. Njegov odhod je v naši sredi pustil veliko praznino. Zapustil nam je bogato dediščino – plemenito ljubezen do čebel in predanost našemu društvu, zato spomin nanj ne bo ugasnil.

Čebelarsko društvo Grosuplje
tajnik: Franc Kolenc

JAKOB JAGODIČ

Novembra lani smo se čebelarji na Šmarskem pokopališču poslovili od našega člana Jakoba. Rodil se je 19. 5. 1915 v Polžanski vasi. Hišo in čebelnjak je imel v bližini Šmarja na Vodenovem št. 18.

Bil je soustanovitelj naše družine leta 1956 vse do smrti pa prizadevni član. Njegovo delo bo nadaljeval zet vladó. Šmarski čebelarji bomo pokojnika ohranili v lepem spominu.

Č.D. Šmarje

AMBROŽEV PLES

dr. JANEZ POKLUKAR

Slovensko akademsko čebelarsko društvo je na pobudo gospe mag. Malči Božnar iz Polhovega Gradca po dolгих letih premora 7. decembra lani v hotelu Lev v Ljubljani organiziralo Ambrožev ples. Čebelarsko javnost želimo s tem dogodkom dodatno seznaniti, zato bom v tem prispevku še enkrat na kratko opisal Ambrožev večer, saj je bil za vse navzoče to presenetljivo lep in prijeten družabni dogodek.

Že prvi pogled v lepo okrašeno stekleno dvorano hotela Lev je obetal prijeten večer na dostojni kulturni ravni. Po prihodu gostov je dramski igralec in radijski voditelj Jože Logar nagovoril navzoče z naslednjimi besedami:

"Spoštovane gospe, spoštovani gospodje!

Pozno pozno jesenski večer je, zaznamovan že z zimskim hladom. Toda adventni čas, ki naznanja bližino razodete skrivnosti božičnega misterija, nam daje vso moralno in človeško pravico, da je nocojšnji Ambrožev večer svetel, kakor iz čistega srebra ulit. Da bodo besede in melodije, ki jih bomo poslušali, kakor tihi zvenek po stari srebrnini. In meni, dramskemu igralcu Jožetu Logarju, je dana čast modrega vodiča skozi nocojšnji večer melodij Šaleških fantov. Z nocojšnjim prvim elitnim plesom slovenskih čebelarjev v samostojni Sloveniji bomo počastili spomin na izročilo, ki nam izpričuje davne čase slovenske-

ga čebelarjenja. Kajti za čebele so že od nekdaj menili, da so svete živali, božji poslanci, ki so se v krščanstvu spremenili še v božje služabnike. Legende pripovedujejo, da izvirajo čebele iz raja, kjer so bile "mali božji pomočniki". In bele barve so bile. Zato jim je bilo tudi po grehih prastaršev kot privilegij dano, da izločajo vosek, ki so ga uporabljali za cerkvene sveče - in med za ljudi. Ta čast jim je bila dana, da bi s tem in večnim brenčanjem - ki naj ne bi bilo nič drugega kot petje nebeških hvalnic - častile Boga. Nisem samo po naključju omenil božičnega misterija. Brenčanje čebel naj bi bilo posebno glasno na božični večer opolnoči, ko naj bi čebele v panjih v čast novorojenemu detetu brenčale stoti psalm. Ubiti čebelo je bilo zaradi njenega "nebeškega izvora" pregrešno dejanje, ki lahko prinese nesrečo. Prav tako pregrešno in izzivanje nesreče bi bilo, če bi slovenski čebelarji ob zavedanju, da je v slovenski tradiciji že bil čebelarški ples - sicer s prekinitvami - to imenitno druženje dokončno ubili in pozabili. In če prileti čebela v hišo, je to vedno dobro znamenje, ki napoveduje srečo. Tako je priletela v hišo slovenskih čebelarjev misel o oživitvi tega plesočega in radostnega druženja, ki ga oživljamo nocoj, za srečo trdnega nadaljevanja tradicije za naprej.

Torej - spoštovani - dovolj je vzrokov za nocojšnjo radost... in ponos.

Kdo ne pozna slike svetnika s panjem, knjigo, pisalnim peresom in golobom. Včasih nosi tudi čebelarški klobuk. Toda kdo ve, da je to veliki cerkveni učitelj Ambrozij, škof iz Milana, kjer je tudi umrl davnega leta 397 - 4. aprila 1997 bo 1600. obletnica tega dneva. Na današnji dan, 7. decembra 374. leta, pa je bil izvoljen za škofa, ta Ambrož, kot mu je nadelo ime slovensko

izročilo, ki ga ima za zavetnika čebelarjev, svečarjev in čebel. In zato je prav, da je nocojšnji Ambrožev ples prva lučka, zato vas, spoštovani, zaradi vsega, kar bo še nocoj povedanega, zaradi vseh upanj in želja povabim ..."

Sledil je kratek pozdrav predsednika Slovenskega akademskega čebelarkega društva v ustanavljanju, doc. dr. Janeza Poklukarja, pozdravni nagovor tedanjega ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, prof. dr. Jožeta Osterca in beseda predsednika Čebelarke zveze Slovenije Lojzeta Peterleta.

Po večerji smo prisluhnili poeziji slovenskih pokrajin. Beseda Jožeta Logarja se je z glasbo Šaleških fantov zlivala v eno. Sledila sta plesno tekmovanje in srečelov. Ta je bil nekaj posebnega. Voditelj Jože Logar je predstavil vse darovalce dobitkov in na kratko opisal njihovo dejavnost. Organizatorji prireditve smo jih namreč zbrali več kot 300 od skoraj 50 proizvajalcev, njihova skupna vrednost pa je znatno presegala vrednost prodanih srečk. Srečelov smo seveda popestrili z licitiranjem zadnje srečke, vendar je bila ta nepričakovano - prazna.

Ob koncu uradnega dela programa se nam je predstavilo strežno in kuhinjsko osebje hotela. Potem pa smo se ob zvokih glasbe Šaleških fantov veselili skoraj do zgodnjega jutra.

Letos bomo prireditev organizirali v soboto, 6. decembra, ob 19. uri v hotelu Lev (ali Intercontinental) v Ljubljani. Tudi tokrat bo prireditev vodil Jože Logar, igrali bodo Šaleški fantje, program bomo obogatili s posebnim presenečenjem, ki si ga lani še nismo upali pripraviti, srečelov pa bo še precej bogatejši od lanskega. Skratka, spet pričakujemo lep in prijeten večer s številno udeležbo.

In še to: vstopnica za letošnji Ambrožev ples stane 4.500 SIT (kar je za prireditev na tej ravni malo), prijave in rezervacije sprejema tajništvo Čebelarke zveze Slovenije po telefonu (061) 210-992 do zasedbe prostih mest, to je 350 sedežev. Za informacije lahko povprašate tudi ga. Malči Božnar po telefonu (061) 645-052 ali dr. Janeza Poklukarja po tel. (061) 13-75-375, int. 239.

Za mlade čebelarje

POZDRAVLJENI, DRAGI BRALCI!

Člani komisije mentorjev čebelarских krožkov smo se v minuleм šolskem letu dogovorili, da bomo imeli v naši reviji svojo rubriko. To bo rubrika za mlade po srcu. V njej boste lahko prebrali: različne zanimivosti o čebelah, prispevke čebelarских krožkov, šale, anekdote, uganke ali reševali rebuse in križanke s čebelarскими gesli. Skoraj bi pozabil na najpomembnejše. Tole si pa le dobro prečitajte! Objavljali bomo tekmovalna vprašanja iz snovi za čebelarские krožke. Toda tudi zanje vam odgovorov ne bomo ponudili kar na dlani. No, pa saj boste tudi za reševanje le-teh dobili navodila. Rubrika je uvedena ta mesec. V vsaki številki bomo objavili večje število vprašanj. Do majске številke se bodo zvrstila vsa vprašanja za vse tri tekmovalne skupine.

Začeli bomo z vprašanji za nižjo stopnjo. Potrudite se, izberite pravilne odgovore in obkrožite črko pred njimi. Tako izbrane črke prepišite po vrsti v razpredelnico, pripravljeno pod vprašanji. Če boste pravilno odgovorili na vsa vprašanja, boste dobili ime in priimek znamenitega Slovenca. Naj vam izdam: je zelo pomemben za čebelarstvo.

1. Obkroži črko pred imenom in priimkom čebelarja, ki je pred več kot 200 leti kot čebelarски učitelj vodil dvorno čebelarstvo na Dunaju.

A Anton Janša **V** Peter Pavel Glavar **T** Anton Žnideršič **O** Janez Mlakar

2. Obkroži črko pred članom čebelje družine.

A osa **N** trot **A** čmrlič **T** čebela delavka **O** matica **M** sršen

3. Pred koliko leti se je na zemlji pojavila medonosna čebela?

T Pred 50 leti. **O** Pred 50 tisoč leti.

N Ko so se pojavili barvni dišeči cvetovi, približno pred 50 milijoni let.

4. Kako imenujemo čebeljo združbo v panju?

A roj **J** družina **D** čreda **A** jata

5. Kateri član normalne čebelje družine v panju polega jajčeca?

U trot **R** čebela delavka **A** matica

6. Kateri član čebelje družine se razvije iz neoplojenega jajčeca?

N trot **O** čebela delavka **Č** matica

7. Kakšno nalogo ima matica v čebelji družini?

M Krmi mladice. **I** Skrbi za primerno temperaturo v panju.

Š Zalega jajčeca v dno celic.

8. Iz kakšnega jajčeca se izleže čebela delavka?

A iz oplojenega **N** iz neoplojenega **A** iz osjega

9. V katerem letnem času čebele delavke izganjajo trote iz panja?

K v začetku poletja **U** konec poletja (julij, avgust) **P** v začetku zime

10. V katerem mesecu je čebelja družina najštevilnejša?

O februarja **Č** maja, junija **I** oktobra

11. Iz katerih delov je sestavljeno telo čebele?

M glave, žela in kril **I** glave, oprsja in zadka **T** glave, trupa in zadka

12. Na katerem delu čebeljega telesa so pritrjena krila in noge?

U na glavi **T** na oprsju **A** na zadku

13. V katerih dneh življenja se čebeli delavki navadno razvijejo voskovne žleze?

V od tri do pet dni **S** od pet do dvanajst dni **E** po dvanajstem dnevu starosti

14. S čim srka čebela medicino in vodo?

L z rilčkom **I** z želom **P** z zadnjim parom nog **A** z medno golšo

15. Koliko so navadno stare čebele dojlje?

O od enega do tri dni **J** od šest do dvanajst dni **E** od dvajset do štirideset dni

Geslo:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Če boste dobljeno geslo napisali na dopisnico in jo poslali na Čebelarsko zvezo Slovenije, boste sodelovali v nagradnem žrebanju. Rešitev pošljite do 10. novembra 1997 na naslov: ČZ Slovenije, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana. Nagradenec bo dobil knjižno nagrado.

Reši še križanko. Tudi v njej je nekaj gesel iz znanja o čebelah.

Vodoravno: 1. tudi čebele ne morejo živeti brez nje, 5. slađek čebelji pridelek, 7. kratica za element litij, 8. čebelja kraljica, 11. vzgojnovarstvena organizacija, 13. upad morske vode, 15. sorodnica.

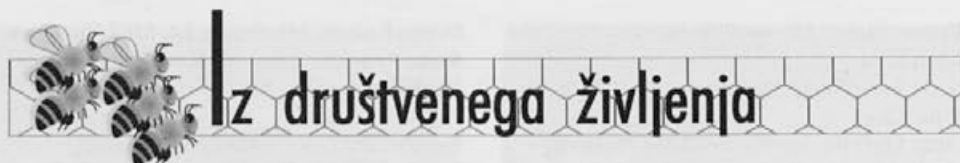
Navpično: 2. italijanski tovornjak, 3. čebela ..., 4. moško ime, 6. edninski zaimek, 9. čebelji samec, 10. čebela ga obišče, 12. Ocvirk Anton, 14. osel brez začetka in konca.

Pa še ta:

Čebela, ki veselo obletava cvetočo češnjo, zagleda polža, ki pleza po njej. Hudomušno mu pravi: "Kaj počneš, saj v tem času ni češenj?" Polž odgovori: "Ko bom prišel na vrh, pa že bodo!"

Ivan Pehant

ČLANARINA ZA LETO 1998

Upravni odbor Čebelarске zveze Slovenije je na seji, dne 23. oktobra letos uskladił članarino z inflacijo, tako, da znaša 4.500 tolarjev.

Blagajnike in vodstva čebelarских друstev prosimo, da najkasneje do 10. februarja 1998 zberejo članarino in jo nakažejo na naš žiro račun 5100-678-48636 ali prinesejo na ČZS, Cankarjeva 3/II vsak delovnik med 7:00 in 14:00 uro skupaj s seznamom plačnikov. Članom društev, ki do tega datuma ne bodo poslala seznamov in plačila, bomo ustavili pošiljanje Slovenskega čebelarja.

Blagajnikom ČD smo do sredine novembra poslali sezname članov, navodilo za izpolnjevanje podatkov in barvne stenske koledarje za vse, ki bodo plačali članarino za leto 1998. Poleg brezplačnega koledarja imajo člani pravico do enega brezplačnega oglasa v naši reviji, 20-odstoten popust pri nakupu izobraževalne literature, video pripomočkov, reklamnih in označevalnih nalepk in letakov in pot-

rudili se bomo, da boste tudi v letu 1998, tako kot letos, dobili znatno cenejši krmni sladkor.

Vse našteje ugodnosti in kakovostne informacije v naši reviji zagotovo večkratno povrnejo stroške članarine ČZS.

Vsem blagajnikom in vodstvom čebelarских друstev se vnaprej zahvalujemo za njihovo požrtvovalno delo pri zbiranju članarine in podatkov.

NAGRADA ZA TISTE, KI PRIPELJEJO NOVEGA ČLANA

Da bi v našo organizacijo vključili čimveč novih članov, je upravni odbor ČZS sklenil, da imajo "stari" člani pravico do 20 odstotnega popusta pri plačilu svoje članarine ČZS za vsakega novega člana, ki ga pridobijo v polno članstvo ČZS. Društva naj za vse nove člane v letu 1998 nakažejo ČZS 3.600 sit članarine, razliko pa izplačajo tistemu, ki je novega člana pridobil.

Več članov – nižja članarina!

ČZS

PREDLOGI ZA ODLIČJA A.J. IN NAGRADE P.P. GLAVARJA

Vodstva društev naj do 15. februarja 1998 na našo zvezo pošljejo predloge za odličja A. Janše I. stopnje in za nagrado P.P. Glavarja. Predloge morajo pred občnim zborom ČZS obravnavati posebne komisije in UO ČZS.

ODPOVEDI SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Prosimo vse dosedanje prejemnike Slovenskega čebelarja, ki v letu 1998 le-tega ne želijo več prejemati, da nam to pisno ali telefonsko (telefon 061 – 210 992) sporočijo najkasneje do 10. decembra 1997.

Hvala za razumevanje !

PRED OBČNIMI ZBORI

Novi zakon o društvih nalaga vodstvom le-teh, da do srede novembra 1997 uskladijo Pravila društev z zakonom (Ur.list RS 60/95). Za sprejemanje in dopolnjevanje Pravil je pristojen občni zbor, osnutek Pravil pa lahko dobite na naši Zvezi.

Če želite na svoje občne zbore vabiti člane upravnega odbora ČZS iz vaše regije, objavljamo njihove naslove:

Lojze Peterle, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana

Franc Šivic, Ul. padlih borcev 31, 1000 Ljubljana
 Boris Seražin, O.Mohorjeve 7, 1000 Ljubljana
 Janez Gačnik, Jerebova 8, 8330 Metlika
 Martin Cmok, Gorica 75, 3263 Gorica pri Slivnici
 Anton Rozman, Podvin 102, 3310 Žalec
 Alojz Koligar, Gor.Maharovec 21, 8310 Šentjernej
 Jože Šnajder, Rateče 123, 4220 Škofja Loka
 Milan Meglič, Jezerci 7, 4282 Gozd Martuljek

Drago Leštan, Mladinska 14, 2367 Vuzenica
 Rado Remšak, Zoranina 8 a, 1230 Domžale
 Vladimir Jenček, Kolodvorska 23, 6257 Pivka
 Renato Starc, V.Pilona 2, 6000 Koper
 Srečko Rupnik, Kraigherjeva 21, 2250 Ptuj
 Vlado Pušnik, Pirnatova 35, 2000 Maribor
 Igor Novak, Glavni trg 14, 9240 Ljutomer
 Avgust Sinic, Petanjci 29, 9251 Tišina
 Janez Levstik, Mrtovec 9 a, 8294 Boštanj
 Marjan Jug, Ložice 1 d, 5210 Anhovo
 Štefan Brvar, Gabersko 63 b, 1420 Trbovlje

SREČANJE ČEBELARJEV, KI ČEBELARIJO S KIRARJEVIMI PANJI

ZORAN ZIDARIČ

Udeleženci srečanja pred mojim čebelnjakom v bližini Ruš. Foto: S. Sajevec

Velečebelar Franc Kirar je bil poklicni čebelar s prevoznimi čebelnjaki in kot takšen vzor za vse nas. Ker je ta sistem prilagojen okolju, v katerem med trdi povprečno vsako drugo leto, se je še toliko bolj uveljavil.

Okoli leta 1977 je bilo v okviru Čebelar-ske zveze Maribor registriranih še približno 1450 Kirarjevih panjev, nato pa se je njihovo število zmanjševalo. Najpogostejši panjski sistem pri nas je sistem AŽ panjev, sledi mu Kirarjev panjski sistem, najmanj pa je t.i. nakladnih panjev.

O Kirarjevem panjskem sistemu iz objektivnih razlogov obstaja malo pisnih vi-

Odvzemanje medenih naklad s širokimi satniki na pločevini je enostavno. Čebele iz medišč odstranimo s pomočjo begalnice.

Pogled v panj - spodaj plodišče na njem je ena mediščna naklada druga je že odstranjena iz panja.
Foto: S. Sajevec

Plodišče Kirarjevega panja je na toplo stavbo z velikimi plodiščnimi sati.

rov. Prav zaradi tega še posebej težimo k organiziranim srečanjem kirarjevcev, saj si želimo pridobiti in izmenjati določena znanja in izkušnje v zvezi s tehnologijo in praktičnimi rešitvami, ki jih srečujemo pri tem panjskem sistemu. Zaradi tega se je ožji odbor Čebelarskega izobraževalnega in strokovnega debatnega kluba Maribor - v njem so Stane Sajevec, Janez Brvar, Ivan Flac, Ivan Bračko in Zoran Zidarič - odločil, da vsako leto pripravi v čebelnjaku Zorana Zidariča v Smolniku pri Rušah eno ali dve organizirani srečanja. Čebelnjak je dostopen z regionalne ceste Ruše-Fala, stoji pa pod vznožjem Pohorja, na desni strani Drave, nedaleč od turškega zidu, ki je imel po starih virih vlogo obrambnega zidu pred Turki. Okoliški prebivalci so izza tega zidu med drugim na sovražnika metali tudi razbesnele čebele. Na levi strani Drave se razprostira ravninski gozd, imenovan Dobrava, čebelnjak pa obdaja mirno naravno okolje.

Dokaz za strokovno vrednost srečanja

je dobra udeležba, med udeleženci pa je bil tudi čebelar iz 100 km oddaljenega kraja.

Na srečanju v Smolniku so čebelarji sprejeli sklep o razglasitvi čebelnjaka Zorana Zidariča za **učni čebelnjak Kirarjevega panjskega sistema**.

V tem čebelnjaku bodo pripravljali srečanja izkušenih čebelarjev in čebelarjev začetnikov. Za prvo srečanje je Zoran Zidarič pripravil predavanje o čebelarjevem delu v obdobju medenja, hkrati pa je vsa opravila tudi praktično prikazal.

Ob koncu poročila naj še omenimo, da si bodo ta učni čebelnjak lahko ogledale tudi organizirane skupine čebelarjev iz domovine in tujine, če bodo organizatorji ekskurzij prej najavili svoj prihod na naslov: Zoran Zidarič, Falska cesta 8, 2342 Ruše, tel. (062) 662-463. (Prispevek je bil objavljen tudi v kmetijski oddaji radia Maribor, ki jo ureja inž. kmetijstva g. Stane Kocuter, in je na sporedu vsako nedeljo od 10.05 do 11.00).

POPRAVEK IN DOPOLNILO K ČLANKU – SREDSTVA ZA ČIŠČENJE VOSKA

V članku Sredstva za čiščenje voska, ki je bil preveden in objavljen v letošnji 10. številki Slovenskega čebelarja je na strani 277 ponagajal tiskarski škrat, saj je kilograme voska spremenil v grame, žvepleno kislino pa v žveplovo kislino. Ker želi uredništvo čim bolj informirati bralce o tej problematiki smo za objavo pripravili popravljen in dopolnjen članek o sredstvih za čiščenje voska, podatke pa smo dobili v knjigi, avtorja Vinzenza Weberja Das Wachsbuch, ki jo je izdala nemška založba Ehrenwirth.

Sredstva za čiščenje voska

Vosek, ki je zaradi različnih vzrokov po kuhanju in čiščenju še vedno temen in nima značilne lepo rumene barve, lahko očistimo na dva načina. Prva metoda je čiščenje staljenega voska ob pomoči koncentrirane žveplene kisline. Vosek stalimo v posodi, v katero dodamo vodo (na 5 do 10 kg voska naj bo v posodi 5 cm vode). Ko je vosek staljen, vzamemo dovolj dolgo leseno palico in jo postavimo v posodo. Po palici počasi dolivamo v posodo žvepleno kislino po kapljicah. *Pred tem si moramo*

zavartovati roke z zaščitnimi rokavicami, obraz z očali in telo s primerno, dovolj debelo obleko, ker je kislina jedka in poškoduje kožo, če pride z njo v stik. Če dodamo vosku preveč kisline naenkrat, burno reagira in vzkipi, zato moramo biti zelo previdni. Kisline nehamo dodajati, ko je vosek lepo rumen. *Na 40 kilogramov voska lahko dodamo največ 3 ml žveplene kisline. Večja količina žveplene kisline spremeni kislinsko stopnjo voska, zato ni več povsem primeren za izdelavo satnic.* Vosek, prečiščen z žvepleno kislino, nato še enkrat prekuhamo v deževnici. Če pri celotnem postopku uporabljamo samo deževnico in posodo iz nerjavečega jekla, bo vosek vedno lepo rumen.

Druga metoda, ki jo je prvi opisal neki francoski čebelar, pa je uporaba oksalne kisline. Na liter vode, ki jo uporabimo za taljenje voska dodamo 1 g oksalne kisline. Takšen vosek, predelan v satnice, čebele lepo sprejmejo. Skoraj po vsej Evropi vosek čistijo z eno od omenjenih kislin, zato imajo v njihovih trgovinah vedno lepe rumene satnice iz zelo čistega voska.

Urednik

Čebelarstva zadruga

NEKAR

Avsečeva 5

1122 Ljubljana

☎ (061) 484 842 (Švigelj Anton)

☎ inf. pred 8 uro in po 20 uri

☎ (061) 159 08 94 (Seražin Boris)

Ponudba velja do odprodaje zalog.

Na zalogi

- Kozarci za med velikosti:

720 ml 32 Sit

370 ml 23 Sit

- Kovinski pokrovi Twist OFF

fi 82 mm 14 Sit

fi 66 mm 10 Sit

- Kartoni za kozarce 60 Sit

- Vreče za 200 l sode za med, za higiensko

spravljanje medu v kovinskih sodih 150 Sit

Prevzem kozarcev in pokrovov samo ob torkih

ZAHVALA

Svojcem pokojnega Martina Menceja, našega zelo znanega čebelarskega strokovnjaka, prevajalca in publicista, se pri srčno zahvaljujemo za podarjeno čebelarsko literaturo. Na pokojnikovo željo so namreč na Zvezo pripeljali vso čebelarsko literaturo, ki jo je pokojni Martin zbiral vse

življenje, tako da bo še naprej oplajala številne uka željne čebelarje.

Sorodnikom se še enkrat zahvaljujemo, saj je darilo preprečilo uničenje bogatega pisnega gradiva, ki bo še dolgo nemo slavo pokojnika.

ČZS.

ZARADI bolezni nujno prodam 9 naseljenih AŽ panjev, inf. 064 622 279.

PRODAM hojev, gozdni in akacijev med, inf. 065 69 346.

PRODAM nove električne pastirje za zaščito čebel pred medvedi z garancijo po 30.000.- sit kos, inf. 061 266 123 zvečer.

PRODAM večjo količino cvetnega prahu osmukanca, inf. 0608 70 387 zvečer.

UGODNO prodam 11 AŽ 10 S s čebelami, nakrmljenimi za zimo, očiščenimi od varoze, s čebelnjakom in orodjem, inf. 063 481 147.

PRODAM kompletne nevezane letnike Slovenskega čebelarja: 1952, 1954-56, 1959-64, 1970-72, 1984, 1985 ter posamične številke nekompletnih letnikov, inf. 064 731 516.

MEDOVITE rastline evodijo, kerlaterijo in kueblerjevo vrbo prodajam. Sadike so stare tudi do 5 let. Dostava po železnici, inf. 061 59 610.

OBVESTILO MENTORJEM

Letošnji seminar za mentorje čebelarskih krožkov bo v soboto 22. novembra v Ljubljani. Prosimo, da nam do 7.11.1997 pisno ali telefonsko javite vašo udeležbo.

Vsem prijavljenim bomo poslali dnevni red, teme in kraj posveta, zato nam sporočite vaš točen naslov.

ČZS

ČEBELARJI! Zasnovali smo, preizkušali in letos naselili prve primerke listovnega, dvodružinskega čebeljega PANJA BRŽ, ki ima vse lastnosti, da bi se lahko razžiril v naslednjem stoletju. Inf. 061 137 14 68 ali 061 867 458.

Čebelarji – čebelarske družine

ČEBELARJI – LJUBITELJI NARAVE

Nudimo sadike AMORFE in KÜBLERJEVE vrbe ter lepo cvetočih dreves EVODIJE in KERLATERIJE!

Pošiljamo tudi po pošti!

Tel.: popoldan (061) 59-610

Nace Sotlar, Pšatnik 20, 1211 Šmartno pod Šmarno goro

OBVESTILO AVTORJEM ČLANKOV

Vse avtorje člankov prosimo, da k člankom pripišejo svoj naslov, EMŠO in davčno številko. Presledki med vrsticami v tekstih naj bodo 1,5.

Urednik

JOŽE RIHAR s.p.

ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

- izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev, stroje za ometanje čebel, osem satna kasetna točila

- meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, na zalogi imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah - prepričajte se

- izdelujemo satnice in kuhamo voščine

Jože Rihar, Gaberje 42 1356 Dobrova; tel/fax: 061/641-106

DRŽAVA REGRESIRA ANALIZO MEDU

Vse čebelarje, ki želijo analitično preveriti kakovost in sestavo pridelanega medu, vabimo, naj na ČZS, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana prinesejo pol kilograma vzorčnega medu za analizo. Tisti, ki želijo svoj med zavarovati z zaščitno znamko, pa naj prinesejo dva enaka vzorca (eden ostane v arhivu).

Analiza stane le 2.210 tolarjev, razlika do polne cene analize (85 odstotkov) pa bo plačana iz državnega proračuna do porabe za to določenega denarja. Vse čebelarje zato vabimo, naj ponujeno priložnost izrabijo v celoti. Podrobnejše informacije dobite po telefonu številka 061- 210 992. ČZS

	Člani	Nečlani
OBRAZCI		
odličja A. Janše (vse stopnje)	3.000,00	
diplome - razne	50,00	
evidenčni list članstva	10,00	
NALEPKA za kozarec z medom (samolepilne)	4,50	5,50
PRELEPKA - originalna polnitev	0,50	0,60
NALEPKA - zaščitna znamka	6,00	
REKLAMNI letak (100 kosov)	60,00	72,00
EKOLOŠKI LETAK - varujte čebele (100 kosov)	500,00	600,00
LITERATURA		
Priročnik za začetnike	300,00	360,00
Zdravstveno varstvo čebel	1.200,00	1.440,00
Čebelarjeva opravila	1.200,00	1.440,00
Vzreja matic	1.200,00	1.440,00
Mana iglavcev, napoved gozd. medenja	1.700,00	2.040,00
Mladi čebelar	1.200,00	1.440,00
Igra - odkrivanje čebelarstva	200,00	240,00
VIDEOKASETE		
Vzreja matic	2.000,00	2.400,00
Čebelarjenje	2.500,00	3.000,00
Domača čebela	4.400,00	5.200,00
Jaz, čebela	3.750,00	4.500,00
Pošljemo lahko tudi po pošti.		
Čebelarstva zveza Slovenije		

MIZARSTVO KRŽE - z dolgoletno tradicijo - VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

NOVO! Sprejemamo tudi naročila za izdelavo in dobavo ORIGINALNIH ZAKLAD, distančnih vložkov in pitalnikov za 10 in 9-satne AŽ panje po najnovejših izpopolnitvah avtorjev I. Franciča in M. Debelaka.

Franč Krže, Idrjska 10, 1360 Vrhnika, telefon (061) 751-317.

LJUBITELJEM MEDOVITIH RASTLIN

JOŽE ŠIMEC

Ko sem se hotel sam nekoliko bolj poglobiti v tematiko medovitih rastlin, sem naletel na nekaj težav v teoriji in tudi v praksi. Pri tem mislim predvsem na literaturo, saj je je v slovenskem jeziku zelo malo, prav tako pa tudi na možnost nakupa teh rastlin glede na različne vrste tal in druge zahteve. Tudi ponudba teh rastlin je pri nas zelo majhna. Ta razmišljanja so me spodbudila, da bi bilo dobro organizira-

ti srečanje ljubiteljev oziroma gojiteljev medovitih rastlin. Na njem naj bi si izmenjali dobre zamisli o gojenju medovitih rastlin oziroma naredili kaj konkretnega za naše okolje in "našo čebelo".

Vsaka posajena medovita rastlina ob poti, reki, v parku ali celo v našem vrtu je v dobro našemu čebelarstvu in zasluži vse spoštovanje. Vse zainteresirane vabim, naj se javijo na telefon (061) 125-94-61.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126-13-35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Lojze Peterle, inž. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar, dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, inž. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič.

Lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za nečlane je za leto 1997 4.500,00 SIT. Posamezna številka stane 450,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 4.000,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cena reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 50.000,00 SIT, v sredini 30.000,00 SIT, pol strani 15.000,00 SIT, četrt strani 7.000,00 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 5- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celotno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarskega žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) je mesečnik Slovenski čebelar proizvod informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR, d.d. Ljubljana, Parmova 39.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID
Telefon – fax: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarški pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov

NOVO! TRGOVINA S ČEBELARSKO OPREMO

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

ČEBELARSKA TRGOVINA

Olajšajte si delo pri shranjevanju sadnih sokov in vina. Shranjevanje v posodah iz nerjaveče pločevine je praktično, hitro in preprosto.

Izdelujemo vse vrste nerjavečih posod.

Logar

Delovni čas:

vsak dan od 8. do 12. ure

in od 14. do 18. ure

ob sobotah od 8. do 12. ure.

LOGAR TRADE, d.o.o., Čebelarstvo, proizvodnja in trgovina
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411-663, faks: (064) 411- 499

OBVESTILO

Vse naročnike nove knjige **"OD ČEBELE DO MEDU"** obveščamo, da bo knjiga izšla z zamudo, zato vam še nismo poslali položnic.

ČZS